

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА**

**Факультет міжнародної економіки і менеджменту
Кафедра міжнародної економіки**

**ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА
ПРОГРАМА
ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ**

**«МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА»
05 Соціальні та поведінкові науки
051 «Економіка»**

Форма навчання: заочна

КВАЛІФІКАЦІЙНА МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

**на тему «Глобальні фінансові інститути у реалізації національних
економічних інтересів держав»**

здобувача: Чухно Катерини Сергіївни _____

Науковий керівник: д.е.н., проф. Столярчук Я. М. _____

**Робота допущена до захисту перед екзаменаційною комісією з атестації
здобувачів вищої освіти (ЕК)**

Завідувач кафедри: д.е.н., проф. Столярчук Я.М.

(підпис)

Київ 2024

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА**

Факультет Міжнародної економіки і менеджменту

Кафедра міжнародної економіки

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА	«МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА»
ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ	05 Соціальні та поведінкові науки
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	051 «Економіка»

ПОГОДЖЕНО

Керівник проектної групи (гарант)
освітньо-професійної програми
«Міжнародна економіка»

(підпис) Людмила ЦИМБАЛ

«_____» _____ 20__ р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри міжнародної
економіки

(підпис) Ярослава СТОЛЯРЧУК

«_____» _____ 20__ р.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

здобувачу вищої освіти Чухно Катерині Сергіївні

заочної форми навчання

на підготовку кваліфікаційної магістерської роботи

**на тему «Глобальні фінансові інститути у реалізації національних економічних
інтересів держав»**

Тему затверджено наказом ректора Університету від "29" червня 2023 р. №933-ст

Кваліфікаційна магістерська робота виконується на матеріалах: Монографії вітчизняних авторів та державні інстанції, офіційних даних: МВФ Світового банку та інших.

План кваліфікаційної магістерської роботи

Розділ 1	Глобальні фінансові інститути у світовій інституційно-регуляторній системі
Розділ 2	Ефективність співробітництва глобальних фінансових інститутів з державами у контексті їх національних інтересів
Розділ 3	Стратегічні напрями співпраці України з глобальними фінансовими інститутами
Об'єкт дослідження:	Закономірності і тенденції процесів розвитку фінансової глобалізації
Предмет дослідження:	Умови, чинники та механізми реалізації державами національних інтересів у процесі взаємодії з глобальними фінансовими інститутами.
Мета кваліфікаційної магістерської роботи:	Метою магістерської дипломної роботи є розкриття ролі глобальних фінансових інститутів у світовій інституційно-регуляторній системі, оцінка ефективності їх співробітництва з державами у контексті їх національних економічних інтересів, а також обґрунтування стратегічних напрямків співпраці України з глобальними фінансовими інститутами.

Конкретні завдання, які здобувач повинен виконати для досягнення поставленої мети:

У розділі 1	Визначити поняття та здійснити класифікацію глобальних фінансових інститутів
	Визначити основні ролі глобальних фінансових інститутів в масштабах світової економіки
	Ідентифікувати ключові особливості співробітництва глобальних фінансових інститутів з державами
У розділі 2	Розкрити масштаби і структуру співпраці глобальних фінансових інститутів з державами
	Визначити вплив глобальних фінансових інститутів на стабільність фінансово-економічних систем країн
	Комплексно характеризувати головні загрози національним інтересам держав у взаємодії з глобальними фінансовими інститутами

інститутами	
У розділі 3	
Визначити напрямки співпраці України з глобальними фінансовими інститутами	
Розробити рекомендації, щодо використання глобальних фінансових інститутів для реалізації національних економічних інтересів України	

**Завдання підготував
науковий керівник**

(підпис)

Столярчук Я.М.

**Завдання одержав
здобувач**

(підпис)

«__» _____ **20** р.

Чухно К.С.

«__» _____ **20** р.

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна магістерська робота містить 91 сторінку, 5 таблиць, 15 рисунків, перелік джерел посилання з 52 найменувань.

Глобальні фінансові інститути у реалізації національних інтересів держав

Об'єкт дослідження: закономірності і тенденції процесів розвитку фінансової глобалізації.

Предмет дослідження: умови, чинники та механізми реалізації державами національних інтересів у процесі взаємодії з глобальними фінансовими інститутами.

Мета та завдання дослідження. Метою магістерської дипломної роботи є розкриття ролі глобальних фінансових інститутів у світовій інституційно-регуляторній системі, оцінка ефективності їх співробітництва з державами у контексті їх національних економічних інтересів, а також обґрунтування стратегічних напрямків співпраці України з глобальними фінансовими інститутами.

Згідно з метою дослідження, поставлено такі завдання:

- визначення поняття та здійснення класифікації глобальних фінансових інститутів;
- визначення ролі глобальних фінансових інститутів в масштабах світової економіки;
- ідентифікація ключових особливостей співробітництва глобальних фінансових інститутів з глобальними урядами;
- розкриття масштабів та структури співпраці глобальних фінансових інститутів з державами;
- визначення впливу глобальних фінансових інститутів на стабільність фінансово-економічних систем країн;
- комплексна характеристика головних загроз національним інтересам держав у взаємодії з глобальними фінансовими інститутами;
- визначення напрямків співпраці України з глобальними фінансовими інститутами;

- розробка рекомендацій, щодо використання глобальних фінансових інститутів для реалізації національних економічних інтересів України.

Методи дослідження. Дослідження базується на низці загальнонаукових методів практичного та теоретичного дослідження: аналіз статистичних даних, використання статистичних методів аналізу даних, що стосуються взаємодії держав з глобальними фінансовими інститутами, зокрема оцінка фінансових впливів, інвестицій та інших економічних показників; системно-структурний аналіз явищ та процесів в економічному середовищі; синтез та аналіз при оцінці викликів та ефектів при співробітництві держав з глобальними фінансовими інститутами; метод якісного та кількісного порівняння при дослідженні масштабів співпраці між глобальними фінансовими інститутами та Україною.

Рік виконання кваліфікаційної магістерської роботи 2023 р.

Рік захисту роботи 2024 р.

Ключові слова: глобальні фінансові інститути, держава, національні інтереси, МВФ, Світовий банк

Відгук
на кваліфікаційну магістерську роботу здобувачки факультету міжнародної економіки і менеджменту освітньо-професійної програми «Міжнародна економіка» Чухно Катерини Сергіївни на тему:
«Глобальні фінансові інститути у реалізації національних економічних інтересів держав»

1. Актуальність теми: обумовлена наростаючим відставанням чинного регуляторного інструментарію глобальних фінансових інститутів від масштабів і структурної динаміки світогосподарських трансформацій, що обумовлює необхідність комплексного дослідження питань, пов'язаних з їх реорганізацією у контексті максимально повної реалізації національних економічних інтересів країн.

2. Позитивні риси кваліфікаційної магістерської роботи: у роботі авторкою розкрито місце і роль глобальних фінансових інститутів у світовій інституційно-регуляторній системі через призму домінуючих механізмів їх співробітництва з національними урядами різних держав.

3. Наявність самостійних розробок автора: авторкою на глибокому системному рівні оцінено ефективність співробітництва міжнародних фінансових організацій з державами з конкретизацією його головних загроз та переваг щодо забезпечення стабільності глобальної фінансової системи.

4. Цінність теоретичних висновків та практичних рекомендацій: висновки і рекомендації роботи можуть слугувати методологічною базою для удосконалення співробітництва України з міжнародними фінансовими організаціями.

5. Наявність недоліків: в якості недоліку роботи слід відзначити недостатню увагу авторки до питання щодо використання Україною механізмів співробітництва з міжнародними фінансовими організаціями у рамках післявоєнної відбудови національної економіки.

6. Загальна оцінка кваліфікаційної магістерської роботи та її допущення до захисту перед ЕК: робота виконана на високому теоретичному і методологічному рівнях, відповідає усім нормативним вимогам, що висуваються до кваліфікаційних магістерських робіт, та допускається до захисту перед Екзаменаційною комісією з попередньою оцінкою 46 балів.

Науковий керівник: завідувач кафедри міжнародної економіки, д.е.н., професор

Я. М. Столярчук

«05» лютого 2024 р.

Рецензія

на кваліфікаційну магістерську роботу

здобувача вищої освіти

Чухно Катерини Сергіївни

Тема: «Глобальні фінансові інститути у реалізації національних інтересів держав»

Актуальність теми кваліфікаційної роботи і доцільність її розроблення являє собою те, що Глобальні фінансові інститути виступають як основний механізм по регулюванню світової валютно-фінансової системи, при цьому будучи головним джерелом Для технічної, аналітичної та фінансової підтримки державам, для проведення соціально-економічних трансформацій.

В роботі проаналізовано роль пливу глобальних фінансових інститутів на національній економіки держав. Охарактеризовано основні етапи розвитку ГФІ в різні історичні періоди формування міжнародної економіки та її глобалізації. Висвітлені основні інструменти які використовують ГФІ для співпраці з урядами країн. Розкрито позитивні та негативні та аспекти співпраці держав з фінансовими інститутами висвітлюючи основні переваги та ризики. Також визначено напрямки співпраці України з ГФІ.

Дослідження сформовано на методах практичних та теоретичних загальнонаукових методів, зокрема: оцінка інвестицій та інших економічних показників; системно-структурний аналіз явищ та процесів в економічному середовищі; синтез та аналіз при оцінці викликів та ефектів при співробітництві держав з глобальними фінансовими інститутами.

Завідувач кафедри міжнародного
менеджменту Київського
національного економічного
університету ім. Вадима Гетьмана

к.е.н. доцент Бурмака М.О.

Підпис засвідчую:

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ	3
ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ГЛОБАЛЬНІ ФІНАНСОВІ ІНСТИТУТИ У СВІТОВІЙ ІНСТИТУЦІЙНО-РЕГУЛЯТОРНІЙ СИСТЕМІ	7
1.1. Поняття та класифікація глобальних фінансових інститутів.....	7
1.2. Роль глобальних фінансових інститутів у світовій економіці	17
1.3. Ключові особливості співробітництва глобальних фінансових інститутів з національними урядами.....	23
РОЗДІЛ 2. ЕФЕКТИВНІСТЬ СПІВРОБІТНИЦТВА ГЛОБАЛЬНИХ ФІНАНСОВИХ ІНСТИТУТІВ З ДЕРЖАВАМИ У КОНТЕКСТІ ЇХ НАЦІОНАЛЬНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ІНТЕРЕСІВ.....	36
2.1. Масштаби і структура співпраці глобальних фінансових інститутів з державами	36
2.2. Вплив глобальних фінансових інститутів на стабільність фінансово економічних систем країн	45
2.3. Головні загрози національним інтересам держав у взаємодії з глобальними фінансовими інститутами.....	53
РОЗДІЛ 3. СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ СПІВПРАЦІ УКРАЇНИ З ГЛОБАЛЬНИМИ ФІНАНСОВИМИ ІНСТИТУТАМИ.....	65
3.1. Основні напрямки співпраці України з глобальними фінансовими інститутами	65
3.2. Рекомендації щодо використання глобальних фінансових інститутів для реалізації національних економічних інтересів України.....	74
ВИСНОВКИ	82
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	85

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

БМР - Банк міжнародних розрахунків

МБРР - Міжнародний банк реконструкцій та розвитку

МВФ - Міжнародний валютний фонд

СПЗ - Спеціальні права запозичень

ЕКОСОР - Економічна та соціальна рада ООН

МАР - Міжнародна асоціація розвитку

МФК - Міжнародна фінансова корпорація

БАГІ - Багатостороннє агентство гарантування інвестицій

МЦУІС - Міжнародний центр з урегулювання інвестиційних спорів

РБР - Регіональні банки розвитку

ПКС - Паритет купівельної спроможності

G-20 (Група 20) - спільнота країн, в склад якої входить 20 найбільших економік.

G-7 (Група 7) - форум розвинених західноєвропейських країн

ЄІБ – Європейський інвестиційний банк

НЕФКО – північна екологічна фінансова корпорація

ВБГ – Всесвітня банківська група

ЄБРР – Європейський банк реконструкцій та розвитку

АБР – Азійський банк розвитку

МФР – міжнародний фондовий ринок

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Глобальні фінансові інститути виступають як основний механізм по регулюванню світової валютно-фінансової системи, при цьому будучи головним джерелом Для технічної, аналітичної та фінансової підтримки державам, для проведення соціально-економічних трансформацій. Глобальні фінансові інститути являють собою інституційні майданчики для реалізації національних зовнішньополітичних та зовнішньоекономічних інтересів країн. Наразі актуальним є питання щодо відставання регуляторних механізмів фінансових інститутів від динаміки та масштабів світогосподарської трансформації та пошуку стратегічних напрямків для розвитку світової фінансової архітектури шляхом реформування.

Для України питання взаємодії з глобальними фінансовими інститутами є особливо важливим. Через російське повномасштабне вторгнення, впровадження нових механізмів для розвитку та підтримки співпраці з фінансовими інститутами з метою відбудови державної економіки в післявоєнний період.

Основні розробки практичних та теоретичних питань щодо співпраці держав з глобальними фінансовими інститутами задля реалізації зовнішньоекономічних інтересів та роботи глобальних фінансових інститутів на світовій арені представлені в працях таких вітчизняних та зарубіжних вчених як: І. Бабух, І. Балкова, А. Бергер, Т. Богдан, Р. Вілпісаускас, С. Іванова, Д. Ільницький, О. Кваша, К. Клименко, В. Козик, М. Кульбіда, Х. Ленкес, Ф. Лессамбо, Д. Лук'яненко, А. Олійник, Я. Паламар, Н. Патика, А. Підгірняк, А. Поручник, Г. Поченчук, С. Сіденко, Б. Стеценко, О. Субочев, Дж. Стігліц, Т. Стіхельман, Я. Столярчук, С. Дж. Тімме, Х. Тімміс, І. Фурман, В. Хантер, Т. Циганкова, В. Шинкар та багатьох інших.

Мета та завдання дослідження. Метою магістерської дипломної роботи є розкриття ролі глобальних фінансових інститутів у світовій інституційно-регуляторній системі, оцінка ефективності їх співробітництва з державами у контексті їх національних економічних інтересів, а також обґрунтування

стратегічних напрямків співпраці України з глобальними фінансовими інститутами.

Згідно з метою дослідження, поставлено такі завдання:

- визначення поняття та здійснення класифікації глобальних фінансових інститутів;
- визначення ролі глобальних фінансових інститутів в масштабах світової економіки;
- ідентифікація ключових особливостей співробітництва глобальних фінансових інститутів з глобальними урядами;
- розкриття масштабів та структури співпраці глобальних фінансових інститутів з державами;
- визначення впливу глобальних фінансових інститутів на стабільність фінансово-економічних систем країн;
- комплексна характеристика головних загроз національним інтересам держав у взаємодії з глобальними фінансовими інститутами;
- визначення напрямків співпраці України з глобальними фінансовими інститутами;
- розробка рекомендацій, щодо використання глобальних фінансових інститутів для реалізації національних економічних інтересів України.

Об'єкт дослідження: закономірності і тенденції процесів розвитку фінансової глобалізації.

Предмет дослідження: умови, чинники та механізми реалізації державами національних інтересів у процесі взаємодії з глобальними фінансовими інститутами.

Методи дослідження. Дослідження базується на низці загальнонаукових методів практичного та теоретичного дослідження: аналіз статистичних даних, використання статистичних методів аналізу даних, що стосуються взаємодії держав з глобальними фінансовими інститутами, зокрема оцінка фінансових потоків, інвестицій та інших економічних показників; системно-структурний аналіз явищ та процесів в економічному середовищі; синтез та аналіз при оцінці викликів та

ефектів при співробітництві держав з глобальними фінансовими інститутами; метод якісного та кількісного порівняння при дослідженні масштабів співпраці між глобальними фінансовими інститутами та Україною.

Інформаційна база досліджень. Статті та монографії зарубіжних та вітчизняних вчених про діяльність та вплив глобальних фінансових інститутів по відношенню до держав; аналітичні дослідження та офіційні звіти організацій (МВФ, Світового банку, МБРР та інш.); офіційні статистичні дані Міністерства фінансів України, Державної служби статистики України, Міністерства фінансів України та інших.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел. В роботі розміщено 15 рисунків та 5 таблиць. При підготовці роботи використано 73 наукових джерела.

РОЗДІЛ 1.

ГЛОБАЛЬНІ ФІНАНСОВІ ІНСТИТУТИ У СВІТОВІЙ ІНСТИТУЦІЙНО-РЕГУЛЯТОРНІЙ СИСТЕМІ

1.1. Поняття та класифікація глобальних фінансових інститутів

Для ХХ ст. характерною рисою розвитку світового господарства було взаємозалежність між країнами в світі та посилення взаємозв'язків. Завдяки науково-технічній революції, заснування глобальних проблем та розвитку співробітництва між країнами тенденції взаємозалежності були особливо значущими у другій половині століття. Все більших обертів стала набирати глобалізація світової економіки. Цитуючи Т. Сінклер, «глобалізація змінила основу для глобального співробітництва як і спроможність держав діяти окремо один від одного» [1, с. 98]. Через розвиток всіх цих умов постала необхідність заснування міжнародних організацій спрямованих на різні аспекти ефективного регулювання взаємозв'язків між країнами, в тому числі міжнародних фінансових інститутів.

Міжнародні фінансові інститути є одним із видів міжнародних організацій. Н. І. Патика характеризує ГФІ як об'єднання держав, фізичних осіб, установ, що спільно реалізують мету або програму на основі певних правил та процедур, що їх діяльність виходить за грані національних кордонів, і звісно наголошує, що ГФІ в інституційній структурі валютно-фінансових відносин займають важливу позицію [2, с. 312].

Міжнародні фінансові інститути співпрацюють не тільки з урядами країн, а і з суб'єктами господарювання окремих країн. Взаємовідносини із урядами можна розглядати з двох сторін. З одного боку вони формуються по двом принципам: характеристика кредитних відносин (виплата відсотків, кредитування урядів та погашення їх) та завдяки внескам країн відтворення статутного капіталу. Також, якщо дивитися з іншого боку, то відносини які вибудовуються з підприємствами несуть двосторонній кредитний характер.

Класифікація ГФІ в певній мірі схожа з узагальненою класифікацією міжнародних організацій. Переважно класифікація ГФІ характеризується такими критеріями як: характер повноважень, умови вступу, коло компетенцій та коло учасників.

Для вирішення різнопланових глобальних завдань, шляхом об'єднання капіталу країн-членів і створюються ГФІ. Основні завдання для вирішення такі як: надання кредитів для програм на державному рівні по регіональному та галузевому розвитку та підтримка середнього та малого бізнесу; інвестування заходів та програм з охорони навколишнього середовища, міжнародної допомоги, ґрунтовних наукових досліджень; фінансування міжнародних проектів у різних галузях транспорту і зв'язку, інфраструктури, інформаційних технологій; різнопланові операції на фондових ринках та валютних фондах, для спонукання та підтримки міжнародної торгівлі, нормалізації та управління світової економіки та зменшення дефіциту платіжних балансів.

Давайте розглянемо декілька головних етапів еволюції систем ГФІ, що продемонстровані на рис. 1.1. Новим етапом розвитку у валютних відносинах, що створив резонанс в той період, став «класичний золотий стандарт». В 1867 році відбулася Паризька конференція, на якій визнали, що золото стає головною одиницею міжнародних розрахунків, що визначало напрямок діяльності різноманітних грошових систем. За результатами цієї конференції першою міжнародною грошовою системою став «золотий стандарт».

Після завершення Першої світової війни, держави розпочали відбудовувати власні економіки. Згодом у 1922 році, була скликана Генуезька міжнародна конференція, метою якої було повернення економічного режиму в довоєнний стан, але політика виявилась невдалою та спекулятивною, що призвело до зниження фінансового стану, і як наслідком відбулася перша Світова фінансова криза, ще названа як Велика депресія, в 1929-1933 роках. Хоч це призвело і до негативних наслідків, були і позитивні моменти, таким як перший крок в зародженні багатостороннього міжнародно-правового регулювання для налагодження економічних відносин, що будувались між країнами.

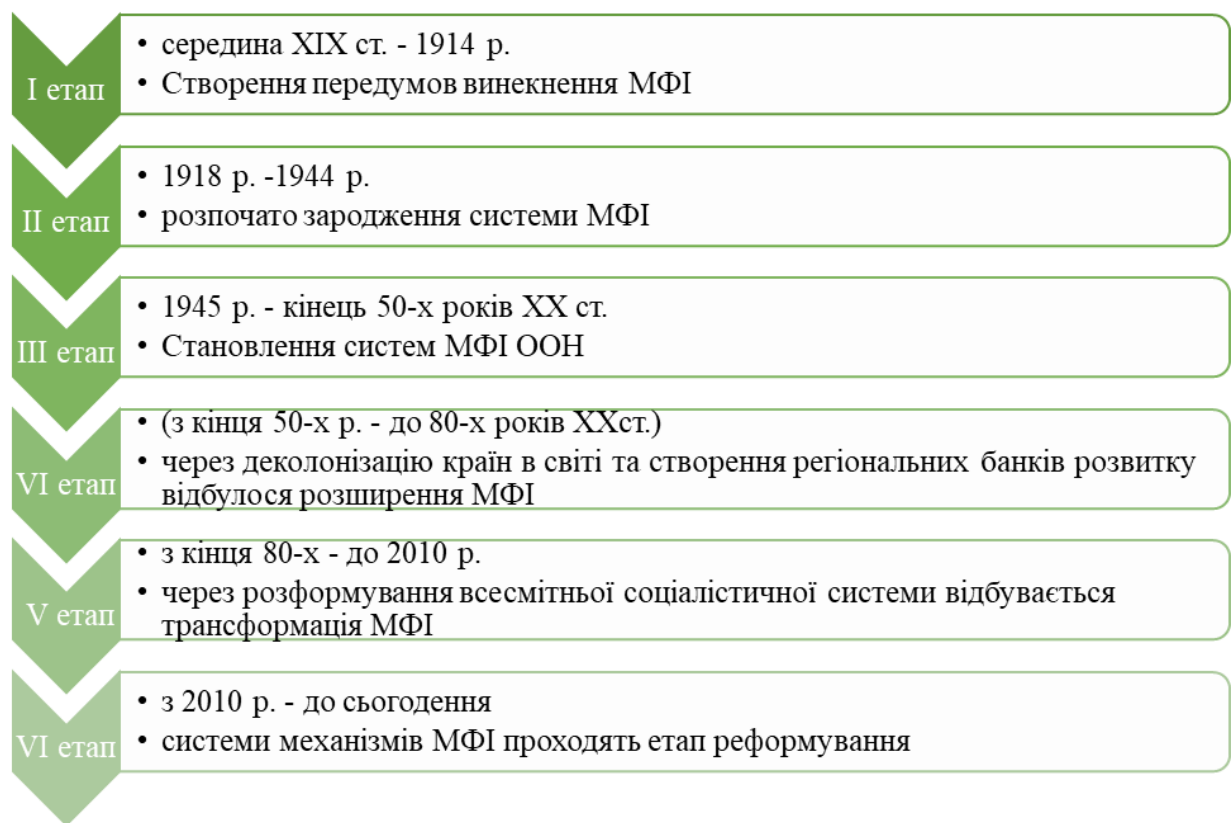

Рис. 1.1. Головні етапи еволюції МФІ

Джерело: Створено автором на основі [3]

Після першої глобальної економічної кризи, як наслідком в 1930 році відбулося створення першого ГФІ - Банк міжнародних розрахунків (БМР). Він був створений задля координації фінансових інститутів та політики центральних банків між державами (Франція, Німеччина, Італія, Бельгія, Японія, Велика Британія). Головною метою Банку міжнародних розрахунків було міжнародне регулювання фінансових та валютно-кредитних відносин, полегшення умов для світових фінансових операцій, спомогання роботі між центральними банками країн. Саме ця організація стала початком зародження системи ГФІ, хоча слід зазначити, що її діяльність так і не призвела до ефективного та помітного результату, навіть після Другої світової війни.

Дефляційні процеси в одних країнах, що сталися в 1920-х роках, в 1930-х роках Велика депресія, в інших країнах гіперінфляція, крах золотого стандарту, всі ці причини відбулися в певний період між світовими війнами, спровокували

створення нової міжнародної валютно-грошової системи, що і стало першопричинами виникнення ГФІ.

Після закінчення Другої світової війни відбулося створення міжнародної організації ООН, основний напрямок її діяльності це - стимулювання співробітництва між країнами світу та зміцнення миру та безпеки між ними. Також в 1944 році після Бреттонвудської конференції ще названій як Валютно-фінансова конференція ООН, було створено дві організації які були потрібні для управління світовою економікою, такі як: Міжнародний банк реконструкцій та розвитку (МБРР) та Міжнародний валютний фонд (МВФ) [4, с. 3].

Питання які були основними у Бреттон-Вудській конференції вирішували проблеми принципів та структури для глобального управління. Було два підходи: перший (план Кейнса) передбачав управління в глобальному плані в основі якого закладені вище зазначені організації, які залишалися б аполітичними, віддаючи державам в міжнародному регулюванні основну політичну роль, зменшуючи свої повноваження і маючи суто технічний характер. На відміну від першого плану, другий план (план Уайса), в основі його бачення глобальне управління будувалось на основі міжнародних фінансових інститутів - Світового банку та МВФ - що мали б власні, цілі, внутрішні норми, задачі, політичну суб'єктивність та методи для досягнення цих пунктів [5].

У 1970-х роках під захистом МВФ було створено нові форми міжнародного резервного активу - спеціальних прав запозичень (СПЗ), це відбулося на підставі втрати грошової функції золота та вже фінальних перехід до використання провідних валют світу в міжнародних розрахунках. СПЗ - це резервна валюта, яка є міжнародною та випускається МВФ для розподілення між країнами-членами Фонду; Ця валюта може використовуватися для придбання іноземної валюти, безготівкових міжнародних розрахунків та кредитування. У кінці XX ст. із інтернаціоналізації світогосподарських відносин дана ідея переросла в глобалізацію світової економіки.

В 1980-х роках спостерігалась низка масштабних боргових криз, світова економіка була дуже вразлива до різних факторів, потоки капіталу дуже повільно

переміщувались з приватного сектора. Хоч МВФ і розробив новітні інструменти, виникали і інші труднощі. Через негативні риси та ризики для населення, почало з'являтися все більше протестів.

Стабільний долар США слугував тихою гаванню для державних резервів у більшості країн, на нього навіть не впливали кризові явища такі як: Азійська криза в 1997-1998 роках та Мексиканська криза в 1994 році. В той же час в період до 1990-х років золото поступово зникло з міжнародної фінансової системи.

В зв'язку з глобалізацією економіки в світі та тісною співпрацею між країнами, криза яка відбулася на іпотечному ринку в США швидко поширилась по всьому світу. Через це у 2008 році по планеті поширилась паніка, а наслідки зниження економічної активності вплинули на можливості країн в світі зменшити пагубні наслідки. Саме ця криза допомогла виявити слабкі місця в роботі глобальних фінансових інститутів, що стосувались запобігання, вирішення та передбачення кризових явищ економіки. Світовий банк разом із МВФ не зміг виконати задачі покладені на ГФІ, в першу чергу стабілізувати та забезпечити валютно-економічну стабільність в світі, а також розробити систему яка б прогнозувала кризові явища на ранніх етапах, зокрема на фінансових ринках. Глобалізація стає цілісною системою, її вплив відчувається на кожному із рівнів суспільного розвитку, в той час як системи управління, створені для регулювання її стабільності навпаки.

Через формування регіоналізму, поліцентризму та глобальних змін пов'язаних з всесвітньою взаємозалежністю світової економіки принципи структури сучасної міжнародної валютної системи стали протирічити потребам нових реалій. Ямайська валютна система потребувала реформування, що і показала велика рецесія.

Існує два види ГФІ такі як універсальні та регіональні. Універсальні інститути, які ще називають мегарегуляторами фінансової системи, здійснюють регулювання валютно-кредитних відносин у всесвітній економіці, тим самим вносять великий внесок в глобалізацію фінансових відносин. Регіональні ГФІ, або банки розвитку, стимулюють збільшення процесів економічної інтеграції,

використовуючи методи пов'язані з фінансування проектів економічного реформування країн або груп країн у окремих регіонах світу, що показано на рис. 1.2.

Також існує ряд інших багатосторонніх банків розвитку, таких як: Міжнародний фонд розвитку сільського господарства, Азійський банк інфраструктурних інвестицій, Ісламський банк розвитку, Європейський інвестиційний банк, до кожного з них входить обмежена кількість учасників.

Центральну позицію в глобальній фінансовій архітектурі поміж ГФІ займають інституції які відносяться до Браттонвудських, а саме Група Світового банку та МВФ. Ці організації є спеціалізованими установами ООН, що в свою чергу підпорядковуються Економічній та соціальній раді ООН.

Економічна та соціальна рада (ЕКОСОР) координує діяльність не тільки цих організацій, а і інших регіональних та універсальних міжнародних інститутів. Також варто зазначити незважаючи на те, що Браттенвудські організації є спеціалізованими установами ООН, вони абсолютно автономні у своїй діяльності, а в ООН відсутні повноваження, через які вони могли б, надавати рекомендації або впливати на політику яку виконують організації.

Головною та універсальною ГФІ є Міжнародний валютний фонд, що був заснований для регулювання світового господарства та міжнародної валютної системи. Інституція виконує функції консультацій, регулювання та фінансування. В свою чергу основними функціями МВФ є координування міжнародної валютної системи, надання кредитування та фінансування країн-членів. З 1970-х років МВФ переорієнтувався на кредитування в більшості країн, що розвиваються, хоча до цього основним його напрямком були вже розвинуті країни. Головними наслідками які спричинили таку переорієнтацію були процеси фінансової глобалізації та деколонізації, через, що в країнах, що розвиваються настала нестабільна економічно-політична ситуація та стабілізація політичної та економічної ситуації вже в розвинутих країнах, що знизилася їх потреба в кредитуванні. В 1990-х роках постсоціалістичні країни які стикнулися з переходом до ринкових реалій та економічних труднощів, також доєдналися до МВФ.

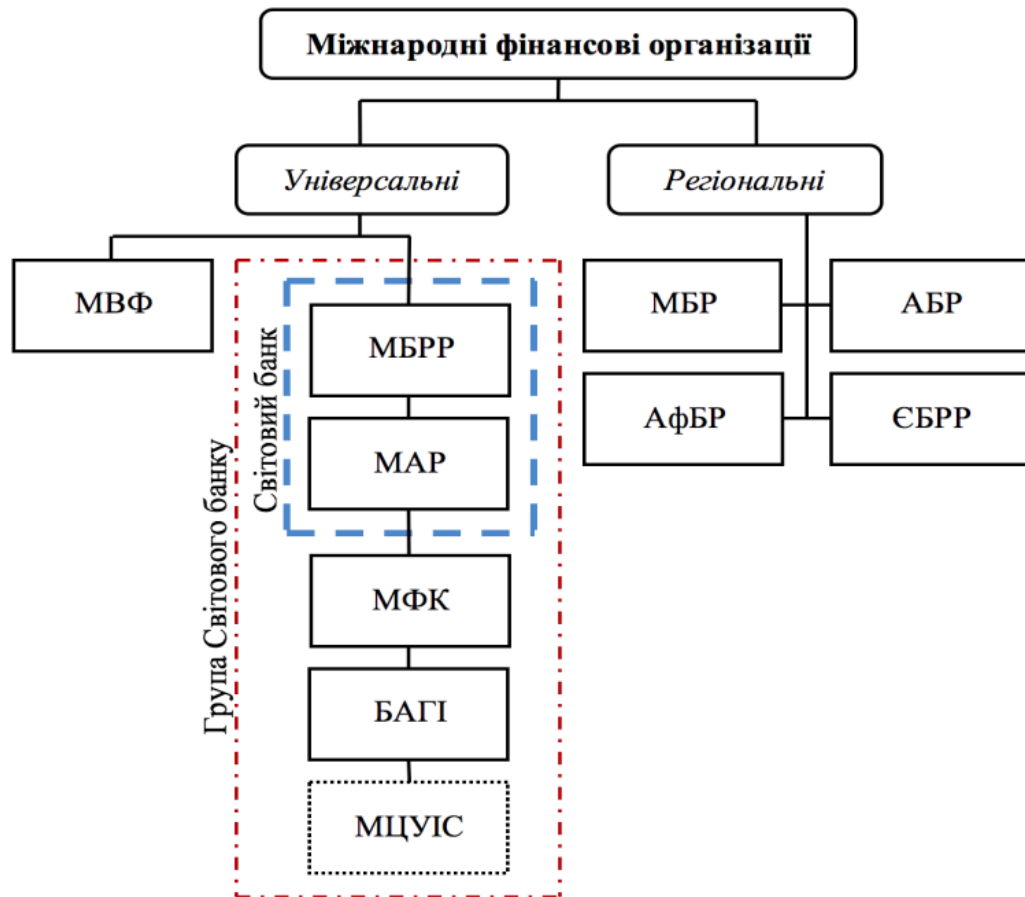

Рис. 1.2. Міжнародні фінансові організації

Джерело: побудовано на основі [4]

Як зазначалось вище, центральною інституцією у міжнародній валютній системі та світовому господарстві є МВФ, дивлячись на обсяги повноважень та універсальністю членства. Ця організація стала відігравати ключову роль серед глобальної фінансової архітектури, після її виникнення по завершенню Другої світової війни для регулювання світової валютної системи. Фонд став основною ланкою для узгодження макроекономічної політики країн-членів, міжнародної координації та впровадження систем регулювання світової економіки, а також мати важливе значення у реалізації фінансових рішень провідних країн світу.

Наступною універсальним ГФІ є Світовий банк, напрямок його діяльності спрямований на вирішення питань в соціально-економічній сфері. Організації

МВФ та Світовий банк тісно пов'язані, так як стати членом Банку неможливо без членства у МВФ.

Також слід відрізнити Світовий банк від Групи Світового банку так як, в Світовий банк входить тільки дві організації - такі як Міжнародна асоціація розвитку (МАР) та Міжнародний банк реконструкцій та розвитку, в той час як до Групи Світового банку крім двох попередніх організацій також входять наступні: Міжнародна фінансова корпорація (МФК), Багатостороннє агентство гарантування інвестицій (БАГІ) та Міжнародний центр з урегулювання інвестиційних спорів (МЦУІС).

В зв'язку з розширенням діяльності МБРР у 1960 році заснувалася окрема організація - МАР, основною задачею якою було надання допомоги найбільш біднішим країнам світу для соціально-економічного зростання, що було зумовлено, насамперед, процесами деколонізації.

В даний час Світовий банк в першу чергу асоціюється з інституціями МБРР та МАР: діяльність першої спрямована на допомогу країнам, що розвиваються, тимчасом як інша надає допомогу найбільш біднішим країнам, хоч в подальшому структура зазнала значної реформації. Стимулювання притоку прямих інвестицій для країн-членів є однією із цілей МБРР. Однак, при вкладенні коштів у приватні проекти, Статут МБРР передбачає надання державних гарантій країні-позичальника. Саме це і стало причиною у 1956 році створення МФК, що без потреб у державних гарантіях та на ринкових умовах надає фінансування у країнах, що розвиваються приватним компаніям. Тобто МФК створена, щоб надавати допомогу і приватному інвестуванню, а не тільки державам як у випадку з МАР та МБРР. У 1988 році було створено Багатостороннє агентство гарантування інвестицій з метою підтримки активізації процесів фінансової глобалізації для сприяння залученню іноземних інвестицій у країни, які розвиваються. Це здійснюється, зокрема, шляхом надання страхових гарантій іноземним інвесторам щодо некомерційних ризиків. Також для вирішення інвестиційних суперечок, що поставали між іноземними інвесторами та державами в 1966 році було створено в якості механізму МЦУІС.

Всі вище зазначені інститути входять до Групи Світового банку, що в свою чергу до системи ООН. Вони тісно пов'язані між собою, але все-таки складають п'ять юридично відокремлених організацій, що виконують функції кредитної установи. Зокрема МБРР надає позики безпосередньо країнам-членам або іншим позичальникам під гарантію своєї країни-члена. МАР надає кредити для розвитку найбідніших країн. МФК сприяє стійкому зростанню і надає фінансування приватним компаніям у країнах, які розвиваються. БАГІ страхує іноземних інвесторів від політичних ризиків, а МЦУІС, як міжнародний арбітраж, вирішує суперечки між іноземними інвесторами та країнами-реципієнтами.

Але ресурсів двох універсальних інститутів Групи світового банку та МВФ було замало для регулювання та забезпечення проектів, метою яких було створення інфраструктури та індустріалізації. Для вирішення цих питань було створено регіональні банки в різних регіонах світу, що їх охоплювали. Одними із наймасштабніших з їх представників є: ЄБРР, Міжамериканський, Африканський та Азійський банки. Також присутні і інші регіональні інститути та установи, що вирішують більш локальні питання.

Отже Регіональні банки розвитку (РБР) - це фінансові інститути, що є багатосторонніми та надають країнам, що розвиваються консультації, технічну допомогу та цілий ряд інших фінансових послуг направлених на подолання бідності, соціально-економічного зростання та зв'язані з цілями сталого розвитку ООН і макроекономічною політикою. Допомога РБР у вигляді грантів та надання кредитів з низькою відсотковою ставкою направлена на такі сектори розвитку: управління природними ресурсами та навколишнім середовищем, розвиток приватного та фінансового секторів, сільське господарство, державне управління, освіта, охорона здоров'я та інфраструктура [6, с. 3].

Саме неспроможність Світовим банком надавати кредити найбіднішим країнам світу різних регіонів і спровокувала створення РБР, що було спричинено та підлягало сумнівам кредитоспроможність позичальників та завданням у кредитуванні, що пов'язане із реконструкцією західноєвропейських країн.

Міжнародно-правові принципи які застосовуються до Групи Світового банку також є дієздатними і для них. Якщо розглядати функції, цілі та структуру управління РБР є подібними до Світового банку, що можна побачити в переплітанні та взаємодії спільного фінансування проєктів, пов'язаних у погодженні напрямів діяльності, консультування та фінансової допомоги.

Основне призначення РБР і інших багатосторонніх організацій переважно полягає в здійсненні безвідсоткового або пільгового кредитування для проєктів, спрямованих на соціально-економічний розвиток. Регіональні банки розвитку створені для міждержавного регулювання фінансових та валютно-кредитних відносин, кредитування країн та розроблення основних принципів функціонування світової валютної системи. Призначення цих організацій це створення підходящих умов економічного піднесення країн, що розвиваються, зростання соціальних стандартів, зниження рівня бідності та залучення приватних іноземних інвестицій. Також це сприяє, зміцненню соціально-економічної кооперації та регіональної політики.

Отже підводячи підсумки, ГФІ є стандартними міжурядовими фінансовими інститутами, що впливають та координують різні функції у сферах кредитування та валютно-фінансового регулювання також допомогу з надання технічної, аналітичної, інформаційно-консультативної, дослідницької підтримки на регіональному та універсальному рівні. Створення ГФІ було передбачуваним наслідком інтенсифікації міжнародних економічних відносин, потребами у виробленні нової валютної системи після закінчення Другої Світової війни та загальним розвитком суспільства. В даний момент ГФІ, що є розгалуженою системою, що пройшла певні етапи еволюції. Основне місце серед глобальних фінансових інститутів займають Група Світового банку та МВФ, що є головними регуляторами міжнародних економічних та валютно-фінансових відносин. Створення РБР було спричинено специфічними потребами розвитку різних регіонів та збільшенням впливу країн, що розвиваються на світову економіку.

1.2. Роль глобальних фінансових інститутів у світовій економіці

Саме фінансові інститути відіграють важливу роль в будь-якій економічній системі, перерозподіляючи ринковий обіг капіталу сукупної доданої вартості та фінансового капіталу який зараз вільний, підтримання рівня стабільності фінансово-господарської діяльності у суб'єктів господарювання, кредитування та фінансування економічних операцій. Дивлячись з боку світової економіки, міжнародні фінансові інститути посідають важливе місце в реалізації реформування держав [7, с.42], саме через це науковці так пристально звертають свою увагу на проблематики в їхній роботі.

Функції глобальних фінансових інститутів являють собою прояви діяльності з виконанням завдань які на них покладені такі як: оперативні, регулюючі, контролюючі та інші. Також слід відмітити, що інституції діють в межах закріплених за нею компетентностей.

Характеризуючи основні напрями діяльності ГФІ виходячи із вище сказаного потрібно враховуючи своєрідність функціонування та формування міжнародних фінансових інститутів, та визначити основні напрями діяльності глобальних фінансових інститутів, що зображено на рис. 1.3.

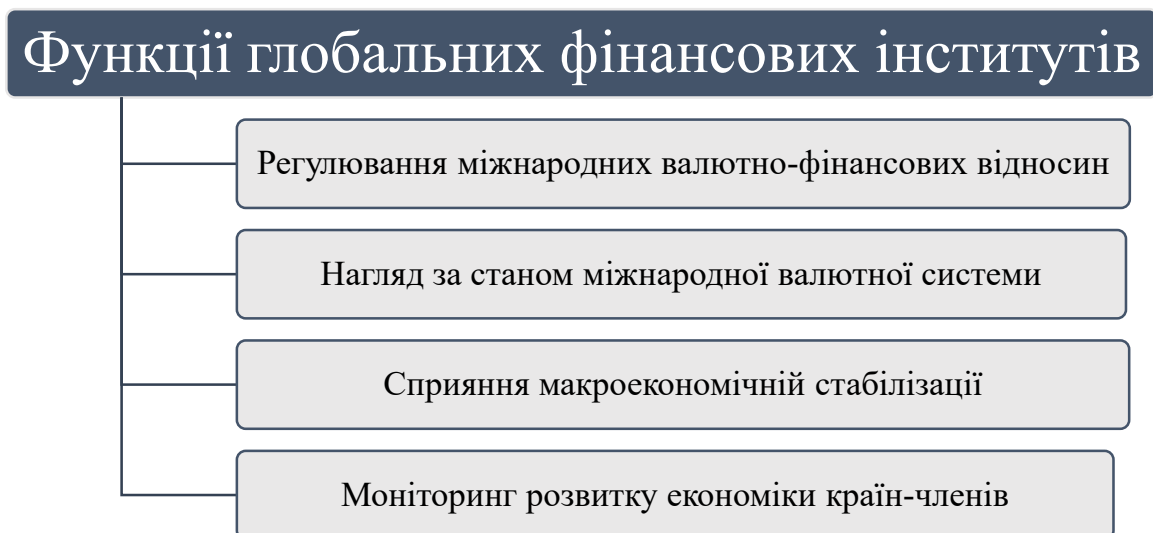

Рис. 1.3. Функції глобальних фінансових інститутів

Джерело: сформоване автором на основі [9]

ГФІ виконують регулювання валютно-фінансових відносин в світі сприяючи стабільності міжнародної валютної системи. Вони допомагають країнам у вирішенні проблем платіжного балансу та забезпеченні стабільності курсів валют. МВФ надає фінансову підтримку для покращення валютної ситуації та сприяє ефективному функціонуванню міжнародних фінансових ринків.

Також ГФІ здійснюють нагляд за поточним станом міжнародної валютної системи. Виконують роль спостерігача за міжнародною валютною системою, аналізуючи тенденції та ризики. Вони надають рекомендації щодо політики країнам для підтримки стабільності валют.

Важливою групою функцій є підтримка забезпечення макроекономічної стабільності та проведення структурних змін у реальному секторі економіки, а також поширення досвіду у країнах, які переходять до нової економічної моделі. Це виражається в наданні фінансової підтримки для стабілізації макроекономічних показників країн та розвитку програм структурних реформ, сприянні політиці, спрямованій на підвищення ефективності та стійкості економіки. До прикладу можна навести Світовий банк який фінансує проекти з розвитку, спрямовані на покращення соціальних та економічних показників в країнах з перехідною економікою та надаючи технічну допомогу для структурної перебудови.

Через те, що основні засади у сферах міжнародних економічних відносин та динаміки зазнали реформування з 1944 р. ці зміни вплинули і на важливі механізми в світовій фінансовій системі. В той же час універсальні ГФІ, які існують вже більше ніж 75 років, такі як МБРР і МВФ, все ще займають основні місця в міжнародній фінансовій архітектурі, хоча і існують різні погляди на необхідність їх реформування та ефективність діяльності [12].

Через неспроможність стрімко пристосуватися до нових змін у міжнародній економіці, так званих “жорстких” (МБРР та МВФ) організацій фінансової системи, для комплексної системи нагляду за дотриманням норм та правил світовою спільнотою, з’явилися нові елементи, названі “м’які”, в які входять нові регіональні об’єднання та Група-20.

Група 20 (G-20) - це спільнота країн, в склад якої входить 20 найбільших економік, в загальному, економіки групи-20 становлять 90 % світового ВВП, 80 % світової торгівлі (беручи до уваги торгівлю в середині ЄС) та складають дві третини населення світу. Основним завданням групи є, об'єднання задля вироблення спільних рішень та консультацій інших в плані фінансових та економічних реформ на національних рівнях, щоб мінімізувати вплив кризових явищ на світову економіку. Саме завдяки цьому, країни G-20 мають певний вплив на прийняття рішень в міжнародній економіці, при цьому зменшуючи роль країн Групи-7 (G-7) - форум високорозвинених західноєвропейських країн.

Слід враховувати, що як для “м'яких” так і для “жорстких” ГФІ важливим аспектом є діяти послідовно та ефективно, при цьому розробляти та реалізувати заходи для збільшення кількості країн у складі, для фіксування свого впливу у глобальній фінансовій системі, взаємним доповненням.

Спроби “жорстких” інститутів адаптуватися до поточної динаміки, використовуючи консервативні методи, не дали позитивних результатів. Це призвело до прийняття “м'яких” структур управління для реалізації заходів, спрямованих на створення нових ініціатив для трансформації існуючих “жорстких” інститутів.

Для того, щоб бути більш ефективними, якісно здійснювати свою діяльність та можливість охопити як найбільшу кількість країн, дивлячись на соціально-економічне становище, ГФІ розпочали реформування своєї діяльності під егідою G-20.

Так, у 2010 році під натиском та ініціативою G-20 розпочато перегляд квот та управлінської системи МВФ. Також у 2013 році прийнято рішення про заходи для підвищення ефективності ГФІ в рамках глобальної фінансової архітектури.

ГФІ, що вже існують, Група світового банку та МВФ, можуть підвищити ефективність світового економічного управління, розширюючи легітимності та вдосконалення управлінських засад. Через це ГФІ запровадили системні заходи, що направлені на збільшення легітимності та ефективності структур управління. Завдяки державам, що входять до G-20 було започатковано вдосконалення та

реформування методів діяльності глобальних фінансових інститутів, першочергово це стосується багатостороннього аналізу та нагляду (не забуваючи про розробку глобальних показників ліквідності та оцінку наслідків). Також були запроваджені заходи, по розвитку співробітництва регіональних банків з МВФ [13].

У сьогоденних реаліях глобальні фінансові інститути мають вагомий вплив на регулювання систем світових економічних відносин, при цьому діяльність організації зміцнює світогосподарські відносини та посилює залучення держав в світові валютно-кредитні відносини. Глобальні фінансові інститути відіграють важливу позицію у формуванні міжнародних фінансових систем. Не можна не помітити вплив в різних країнах і регіонах світу на умови функціонування бізнесу в світі та економічний розвиток, за рахунок володіння великим обсягом ресурсів фінансів.

Саме в період кризи, країни потребують найбільшої допомоги та фінансово-технічної підтримки. В ХХ ст. 90-х років, пройшла ціла низка світових криз які по черзі відбувались в різних регіонах планети, таких як постсоціалістичні країни, Латинська Америка, Південно-Східна Азія, саме це і слугувало першим тривожним дзвоником для запровадження реформ глобальних фінансових інститутів. Даний період показав ефективність ГФІ, в першу чергу Групи Світового банку та МВФ, щодо заходів подолання кризових явищ, та відновлення економік після них.

Через консервативність поглядів та методів діяльності універсальних ГФІ заходи які вони запроваджували не завжди були ефективними та виправданими, щодо запобігання кризових явищ в державах та різних регіонах світу.

Глобальний розвиток не стоїть на місці, і в свою чергу ГФІ теж потрібно підлаштовуватись до нових реалій, змінюючи та реформуючи загальні методи управління.

Діяльність ГФІ повинна бути більш прозорою, відкритою та потребує реформ у внутрішній структурі. На даний момент головним завданням інституцій є уникнення кризових явищ в фінансовій системі світу, такими діями як: надання фінансових ресурсів державам, що розвиваються, або відновлюють довіру до себе

на фінансовому світовому ринку, вироблення для них рекомендацій та спостереження за потоками міжнародного капіталу.

Глобальна фінансова криза викликала необхідність термінового вдосконалення світової фінансової структури, зокрема, шляхом перегляду ключових міжнародних фінансових організацій.

На даний момент Група Світового банку та МВФ знаходяться на стадії реформ. Основні напрямки реформування включають структури управління Фондом, перегляд для квот країн-членів, антикризові програми кредитування. Саме реформи є великим кроком до створення нової стабільної, досконалої фінансової системи, та бути в одному потоці з реаліями сьогодення для швидкого реагування та впливу на них, важливим етапом в цьому є сумісна взаємодія та підтримка між країнами [14, с. 24]

Загальною проблемою, яка об'єднувала всі глобальні фінансові інститути, це проблема управління в умовах глобалізації: чи будуть ефективно та швидко приймати рішення та впроваджуватись міжнародні норми та стандарти, для великого кола питань та держав, ГФІ в яких основна частка впливу на прийняття рішень належить невеликій кількості країн.

Також слід зазначити, що кожна держава прагне різного обсягу впливу зі сторони ГФІ, а деякі навіть не мають за ціль стати членом однієї із них. Саме небажання до співпраці та реформації, що є в загальному в інтересах держав, мають країни в яких спостерігається високий рівень так званої тіньової економіки, та низький рівень розвитку інституту громадянського суспільства.

В економічній сфері регулятором який є дієвим для міжнародних відносин є глобальні фінансові інститути. Як інституційні одиниці їх рейтинг постійно зростає. Для розвитку національної економіки ефективним та потужним джерелом є співпраця з глобальними фінансовими інститутами. Для вирішення соціально-економічних проблем, забезпечення економічного зростання, запровадження ринкового реформування, збалансування платіжного балансу, забезпечення стабільності національних валют, фінансування дефіциту в державному бюджеті використання ресурсів глобальних фінансових інститутів є особливо ефективним.

Для європейських держав зовнішня допомога забезпечила високі та стійкі темпи економічного зростання для фінансування капітальних витрат. Поєднання аспектів адекватності політичних інститутів та соціально-економічний розвиток на високому рівні забезпечили для європейських країн ефективність від зовнішньої допомоги. За думкою Світового банку користь та ефективна допомога від фінансових інституцій присутня лише при розумній економічній політиці зі сторони країни-реципієнта. Особливою популярністю користується принцип селективності, сутність якого мінімізувати помилки, щодо розподілення коштів задля розвитку, який має прихильників як і у практиків, що кваліфікуються на проблемах розвитку так і в прихильників ринкової економіки.

Країни Східної Європи співпрацюють з ГФІ на основі діяльності Європейського банку реконструкцій та розвитку, Групи світового банку, Міжнародного валютного фонду, а також інших фінансових інституцій, кожна з яких має різні права та обов'язки. Від самого початку незалежності східноєвропейських країн та переходу до ринкової економіки ключовою інституцією для співпраці є МВФ.

Для проведення економічних реформ для будь-якої країни важливо співпрацювати з глобальними фінансовими інституціями. Група Світового банку надає підтримку для учасників сконцентровану на створенні бізнес-клімату, щоб розкрити потенціал країни, покращенні державних послуг та систем державних фінансів. Співпраця країн з азійського та європейського регіонів разом з ГФІ значно покращує активізацію інвестиційного процесу, Стабілізацію національної грошової одиниці, створення конкуренції на ринковому середовищі, розвиток середнього та малого бізнесу та інше.

Ефектом від співробітництва ГФІ з Україною є посилення стабільності макрофінансової та збільшення та забезпечення структурних реформ в державі. Підвищення ефективності впроваджених проектів в державному секторі і є основним орієнтиром в співпраці України з глобальними фінансовими інститутами [15].

Підводячи підсумки, кризи які відбувалися в 90-х роках минулого століття, показали, що фінансова система яка була сформована ще з часів Брентон-Вудського засідання, не є актуальною та не встигає за сучасними реаліями світової економіки. Системи ГФІ потребують значних реформ, і врахування при них особливостей окремих регіонів світу та країн, також залучати ще більше держав, що розвиваються. Саме не завжди ефективна діяльність ГФІ та певна низка кризових явищ, спровокувала розвиток та розширення мережі регіональних ГФІ. Налагодження щільної співпраці між регіональними та універсальними ГФІ та реформування універсальних фінансових організацій і є формуванням нової міжнародної фінансової архітектури.

1.3. Ключові особливості співробітництва глобальних фінансових інститутів з національними урядами

Ефективним джерелом та потужним інструментом соціального розвитку держав в світі та ГФІ є глобальне технічне та фінансове співробітництво. В інтересах держав є прагнути використовувати всі можливості співробітництва ефективно покладаючись на розробку загальних підходів, щодо вибудовування пріоритетів співробітництва, рівностороннього партнерства та взаєморозуміння, звітування про надану допомогу та суспільна відповідальність, ще не менш важливим фактором є контролювати ефективність їх використання для розв'язання та запобігання економічних та гостро-соціальних проблем.

Розглянемо основні напрямки співпраці ГФІ з державними урядами, на прикладі універсальних глобальних фінансових інститутів МВФ та Групи Світового банку.

МВФ організовує свою діяльність орієнтуючись на три основні напрямки:

- 1) Нагляд за валютною політикою країн-членів;
- 2) З метою сприяння платіжного балансу країн-членів, надання їм тимчасової фінансової допомоги;

3) Шляхом підтримки інститутів та формування бази знань, надають технічну допомогу та заохочення до підготовки кадрів.

Стосовно до статті IV Статуту МВФ “Щорічна оцінка економічної політики” МВФ як універсальна провідна ГФІ реалізує регулярний огляд світової економіки. Відповідно до огляду, що проводиться кожного року, макроекономічних показників країни-члена, Фонд засвідчує ризики і проблеми які можуть вплинути на стабільність міжнародної валютної системи та виходячи з цього надає рекомендації для редагування глобальної макроекономічної політики [19]. Тобто МВФ допомагає глобальній валютно-фінансовій системі підтримувати стабільне економічне зростання, шляхом обміну капіталів, послуг та товарів між державами.

Головним інструментом в нагляді за валютною та макроекономічною політиками держав є консультивання. Міжнародний валютний фонд детально аналізує стан платіжних балансів держав, грошово-кредитну, податкову та валютну системи. На основі аналізу розробляється доповідь, в якій описуються загальний стан та рекомендації державам в регулюванні економічної політики. На підставі висвітлювання доповіді “Світовий економічний огляд” проходить розробка середньострокових економічних прогнозів, для регулювання макроекономічної політики країн-членів [20, с. 149].

За рахунок нагляду не тільки двостороннього, а і багатостороннього, організація може розраховувати на комплексний аналіз того як політики країн впливають на економічні стани інших.

Так, консультації здійснюються на взаємній основі у формі двостороннього діалогу щодо економічної політики з урядом країни, а не шляхом одностороннього оцінювання ситуації Фондом. МВФ в основному організовує серію зустрічей із представниками уряду та центрального банку для оцінки економічної політики та напрямку економічного розвитку країни.

Розглянемо детальніше головні напрями діяльності МВФ. Першим і головним серед них, що надає можливості для багатостороннього нагляду є публікації: “Доповідь щодо питань глобальної фінансової стабільності”,

“Бюджетний вісник”, “Перспективи розвитку світової економіки”. В цих публікаціях проводиться аналіз стану світової економіки та перспектив, щодо його росту, середньострокові прогнози оцінки певних змін державних фінансів та податково-бюджетної сфери, динаміки фінансових дисбалансів та ринків капіталу в світі [21].

Наступних напрямком діяльності МВФ та не менш головним є, діяльність з метою підтримки фінансового балансу держав-членів, надання їм тимчасової фінансової допомоги. В залежності від соціально-економічного розвитку держави їм надаються кредити, що передбачають певний ряд виконання заходів та умов країною-позичальником, в межах кредитних механізмів певної різноманітності. В залежності від виконання країною-позичальником умов виставлених в межах попередньо узгоджених заходів МВФ надає позики, але не одночасно, а траншами по мірі виконання домовленостей. Саме ці аспекти допомагають державам, створити або поновити умови, що сприятимуть економічному зростанню, нормалізувати курс національної валюти, поповнити державні міжнародні резерви, продовжити діяльність імпорту, та одночасно впроваджувати заходи для подолання проблем в країні.

І останнім напрямком діяльності МВФ, є технічна допомога. Допомога технічного характеру надається за запитом держави-члена до Фонду. 20% від річного бюджету МВФ становить, технічна допомога країнам. Технічна допомога виражається в підготовці кадрів для, запроваджених реформ, банківської діяльності, податкової, валютної, монетарної та бюджетної політик, запровадженні економічного та фінансового законодавств та систематизації статистики.

Кожного року МВФ розміщується тисячі публікацій, статей, доповідей, заміток та досліджень в питаннях економічного розвитку світового господарства, що є важливим джерелом аналізу макроекономічних показників в різних регіонах світу, це і впливає та розробку економічної політики в країнах-членах МВФ [21].

Відмінність МВФ від банків розвитку в тому, що вона надає кредитування на конкретні проекти, тобто держава звертається до Фонду з конкретною проблемою (потенційною або фактичною) для підтримання платіжного балансу,

що може проявлятися в дефіциті фінансування в наявних умовах для покриття чистих міжнародних платежів при цьому збереженні резервів у майбутньому в належній кількості. Завдяки ресурсам МВФ, що забезпечать резервні можливості для полегшення реформ та стабілізаційних заходів, що здійснює держава для відновлення активного економічного зростання та подолання проблем в платіжному балансі.

Для більш гнучкого реагування на потреби країн-членів МВФ, що спровоковані економічними та соціальними аспектами, роборолі адаптовані різні типи кредитування. МВФ реалізує два види кредитування: пільгове кредитування, що орієнтоване на країни з найменшим рівнем розвитку та нульовою ставкою та непільгове кредитування, для країн, що розвиваються (рис. 1.4.) [22, с. 245].

Розглядаючи непільгове кредитування воно надається державам під ставку збору, тобто під ринкову відсоткову ставку МВФ, але слід зазначити, що при видачі кредитів, що перевищують заздалегідь визначені ліміти застосовується додатковий збір. Ставка збору, розраховується на основі процентної ставки СДР, що переглядається кожного тижня для врахування певних змін в короткострокових відсоткових ставках на загальних світових фінансових ринках. Ліміт доступу - це так звана максимальна сума запозичень у МВФ країною, що розраховується в залежності від виду кредиту, але в основному вона відповідає квоті держави. Перевищення даного ліміту, може бути тільки в надзвичайних ситуаціях.

Найбільш популярною є програма «стенд бай» (SBA) її головні цілі направлені на вирішення короткострокових проблем, а самі виплати відбуваються по досягненню цілей. Загальний термін дії програми варіюється в межах 12-24 місяців, повернення виданого кредиту становить термін 3¼-5 років після надання допомоги.

Щодо програми «Гнучка кредитна лінія» (FCL) то цей механізм направлений на країни з вираженою фінансовою політикою, стабільними та високими економічними показниками та позитивним досвідом в сфері реалізованої політики. Це кредитування надається за прохання держави-члена, та за наявності всіх критеріїв для його надання. Особливості цього механізму полягають в наданні

кредиту не поетапно, а одним платежем та відсутності лімітів доступу. Зазвичай термін дії варіюється в межах 1-2 років, із перевіркою дотримання критеріїв після першого року.

Механізми кредитування МВФ

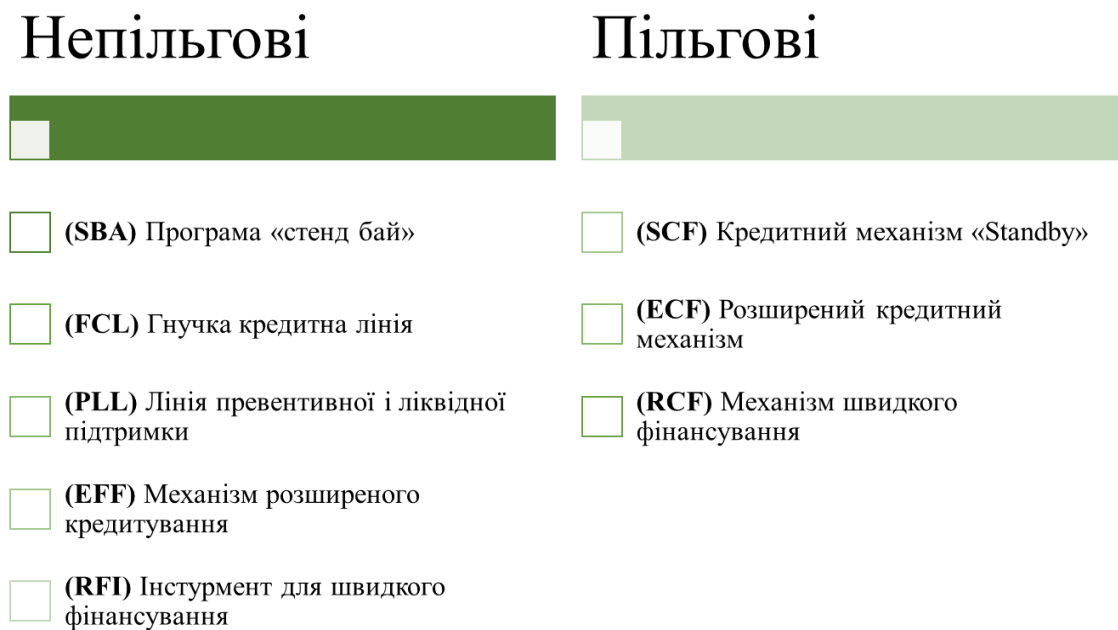

Рис. 1.4. Механізми кредитування МВФ

Джерело: сформовано автором на основі [23]

Ще однією програмою яка відноситься до непільготоро кредитування є «Лінія превентивної і ліквідної підтримки» (PLL) яка застосовується для держав з позитивним досвідом реалізації та стабільними показниками економічної політики. Даний механізм дублює кваліфікаційні критерії FCL та має виражені критерії для виявлення та усунення проблем. Загальний термін лінії коливається від 6 до 2 років. Також згідно критеріїв, передбачено перевірка кожні півроку, якщо механізм узгоджений більше як на рік. Доступ до 6-місячних PLL обмежується на рівні 250 % в звичайний період, але у виняткових обставинах, коли є необхідність у фінансуванні через екзогенні шоки, такі як підвищення нестабільності на регіональному чи глобальному рівні, ця межа може бути збільшена до 500 % квоти.

Програма «Механізм розширеного кредитування» (EFF) направляє свою діяльність на вирішення фундаментальних економічних реформ, для держав з проблемами в платіжному балансі у вирішенні довгострокових та середньострокових проблем. Цей механізм набув своєї популярності після світової кризи в 2008 році. Кредитування в цьому механізмі розраховане на 3-4 роки, та націлене на вирішення проблем в макроекономічного характеру в галузях торгівлі, виробництва та ціноутворення. Після надання допомоги, повернення кредитних коштів відбувається протягом від 4½ до 10 років, залежно від розміру та терміну надання кредиту.

І останньою із програм непільгового фінансування є «Інструмент швидкого фінансування» (RFI), що функціонує з мінімальною кількістю умов та застосовується без винятку для всіх країн, що розвиваються, надаючи оперативну фінансову допомогу, для урегулювання платіжного балансу держави. Але у цього інструмента є обмеження, існує сукупний ліміт в розмірі 75% та річний 37,5%. Загальний механізм інструменту не відрізняється від інших механізмів кредитування, та має термін погашення від 3,5 років до 5.

Найбільш популярними механізмами за історію МВФ є EFF та SBA. Потреба в кредитуванні та використанні механізмів МВФ підвищується в кризові періоди. Найбільша кількість ухвалених програм зафіксована в два періоди: в 2008 році після Світової фінансової кризи, що спровокувала створення для країн з низьким рівнем доходу, нових кредитних механізмів (пільгового кредитування). Ще один період був з 1995 року по 2004 рік це той період в який відбувалися кризи в різних районах світу, в більшості в 90-ті роки XX століття.

Як зазначалося вище ще одним механізмом кредитуванням МВФ є Пільгове кредитування. За допомогою розширення доступу найбідніших країн до пільгових ресурсів МВФ, збільшилась підтримка від організації, це відбулося в 2015 році. Міжнародний валютний фонд ввів стратегію по підтримці пільгового кредитування, за рахунок внесків взятих після розподілу прибутку від продажу золота, на довгострокову перспективу в розмірі 2 млрд дол. США на рік.

Аналізуючи пільгові кредитні механізми слід на сам перед відзначити важливу роль розширеного кредитного механізму в запровадженні МВФ для найбільш бідніших країн таких як програма «Розширений кредитний механізм» (ECF). Цей механізм запроваджений для вирішення труднощів з дефіцитом платіжного балансу в найбільш бідніших країнах та надання їм середньострокової підтримки. Надання кредиту за умовами механізму відбувається за нульовою відсотковою ставкою, з повним терміном погашення 10 років та пільговим періодом 5½ років.

Ще одним механізмом пільгового кредитування є «Кредитний механізм “Standby”» (SSF). Цей механізм направлений на регулювання короткострокових проблем по врегулюванню платіжного балансу в найбільш бідніших країнах. Кредитування цього механізму здійснюється під нульовою ставкою, з повним терміном погашення в 8 років, а з пільговим 4 роки. Він є універсальним та використовується в багатьох випадках, також як запобіжний захід.

І нарешті програма «Механізм швидкого кредитування» (RCF) яка має мінімальну кількість вимог, та надає можливість на швидку фінансову допомогу для найбільш бідніших країн, щоб надати негайну підтримку платіжному балансу. Кредитування цього механізму здійснюється під нульовою ставкою, з повним терміном погашення в 10 років, а з пільговим 5½ року. Механізм дає змогу Фонду швидко та вчасно впорядковувати різні неочікувані ситуації.

Другою універсальною ГФІ та не менш важливою, що має універсальний та міжнародний характер є Група Світового банку. Головний напрямок діяльності Банку спрямований на подолання бідності на планеті та підтримку соціально-економічного розвитку. Світовий банк є важливим стратегічним інвестором для численних країн світу та залишається в провідній ролі як у розробці та впровадженні стандартів, так і за своїм значним досвідом в галузі соціально-економічного розвитку в рамках системи ООН. (табл. 1.1.).

Якщо розглядати зі сторони обсягів наданої допомоги та кількістю членів Група Світового Банку є найбільшим глобальним фінансовим інститутом. Основна діяльність Банку спрямована на підтримку діяльності в сфері розвитку та

втримання своєї фінансової стабільності, а не на максимізацію прибутку від діяльності.

Таблиця 1.1. Головні напрям в діяльності Групи Світового банку

	Роль	Клієнти	Напрями діяльності
МБРР	Надають допомогу для реформування в правовій, регулятивній та інституційній сфері	Країни, що розвиваються	1) технічна допомога 2) консультації 3) кредити
МАР		Найбідніші країни	1) технічна допомога 2) безвідсоткові кредити 3) консультація
МФК	Створений для стимулювання приватного сектору	В країнах-членах приватні компанії	1) управління ризиками 2) консультації 3) довгострокові кредити
БАГІ	Направлений на зменшення інвестиційних ризиків політик	В країнах-членах іноземні інвестори	Страхування політичних ризиків
МЦУІС	Світовий арбітраж де за згодою сторін та бажанням між країнами-реципієнтами та іноземними інвесторами розглядаються суперечки		

Джерело: сформоване автором на основі даних Групи Світового банку

Якщо розглядати в загальному то діяльність Групи Світового банку направлена на три основні напрямки. Ці теми пов'язані з Цілями сталого розвитку на 2016-2030 роки, що затверджені Генеральною Асамблеєю ООН, та направлені на посилення економіки для встановлення стабільного соціально-економічного зростання у державах. Розглянемо діяльність Групи Світового банку в межах цих напрямів:

- 1) Заходи для розвитку економічного та соціального зростання в країнах, що розвиваються.
- 2) Подолання бідності та голоду, досягнення завдань та цілей сталого розвитку.

3) Відповідно до цілей, що були встановлені в Паризькій кліматичній угоді, це перехід та переорієнтація на альтернативні види енергетики та зменшення викидів в навколишнє середовище.

Дивлячись на це, можна сказати, що Група Світового банку надає важливу підтримку, країнам, що розвиваються та найбіднішим країнам.

МБРР спрямовує свою діяльність на досягнення двох ключових стратегічних цілей: сприяння соціальному поліпшенню для найбідніших верств населення в країнах, що розвиваються, та фінансування інвестицій, спрямованих на стимулювання економічного зростання. Для досягнення цих цілей в першу чергу використовуються надання позик, гарантій, продуктів управління ризиками та консультацій експертів країнам із середнім та низьким рівнем доходів. Також проводиться координація заходів з виконання регіональних та глобальних завдань.

Кредити МБРР зазвичай не покривають всю суму від загальної вартості проектів, а лише 30%. Також слід зазначити, що особливість кредитування МБРР полягає в наданні кредитів на основі відбору для конкретних об'єктів, таких як зв'язку, транспорту, енергетики. За 2022 рік організація надала допомогу країнам в розмірі 28,17 млрд дол. США.

Річний прибуток МБРР формується завдяки прибутковості власного капіталу та невеликої маржі з позик, які надає організація. Це дозволяє МБРР покривати операційні витрати, нараховувати резерви для зміцнення фінансового потенціалу, а також регулярно спрямовувати фінансові внески до бюджету МАР. Останній є найбільшим джерелом пільгового фінансування для найбідніших країн світу та визнаним основним інструментом досягнення двох взаємопов'язаних цілей Світового банку у цих країнах. [25, с. 57].

МАР надаючи пільгове фінансування підсилює зусилля держав в сферах скорочення масштабів бідності, пришвидшення темпів економічного розвитку, покращення умов для життя найбіднішого населення, шляхом надання грантів, кредитів та гарантій.

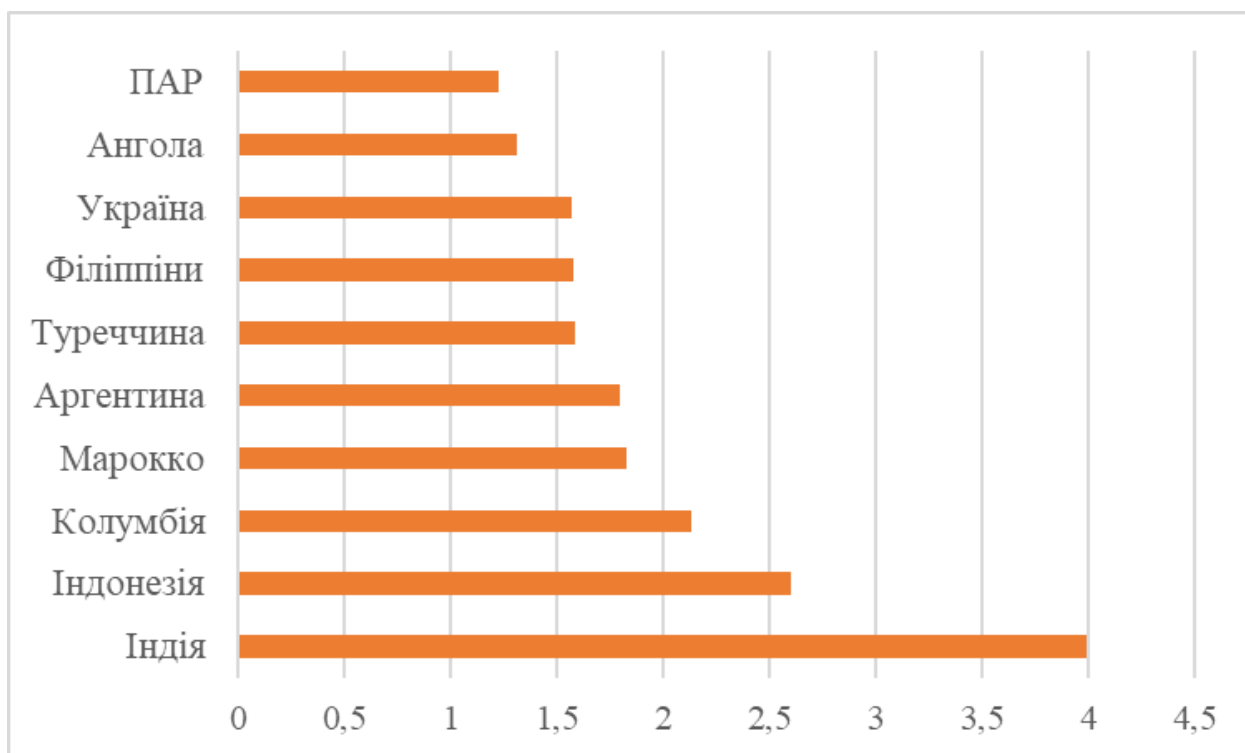

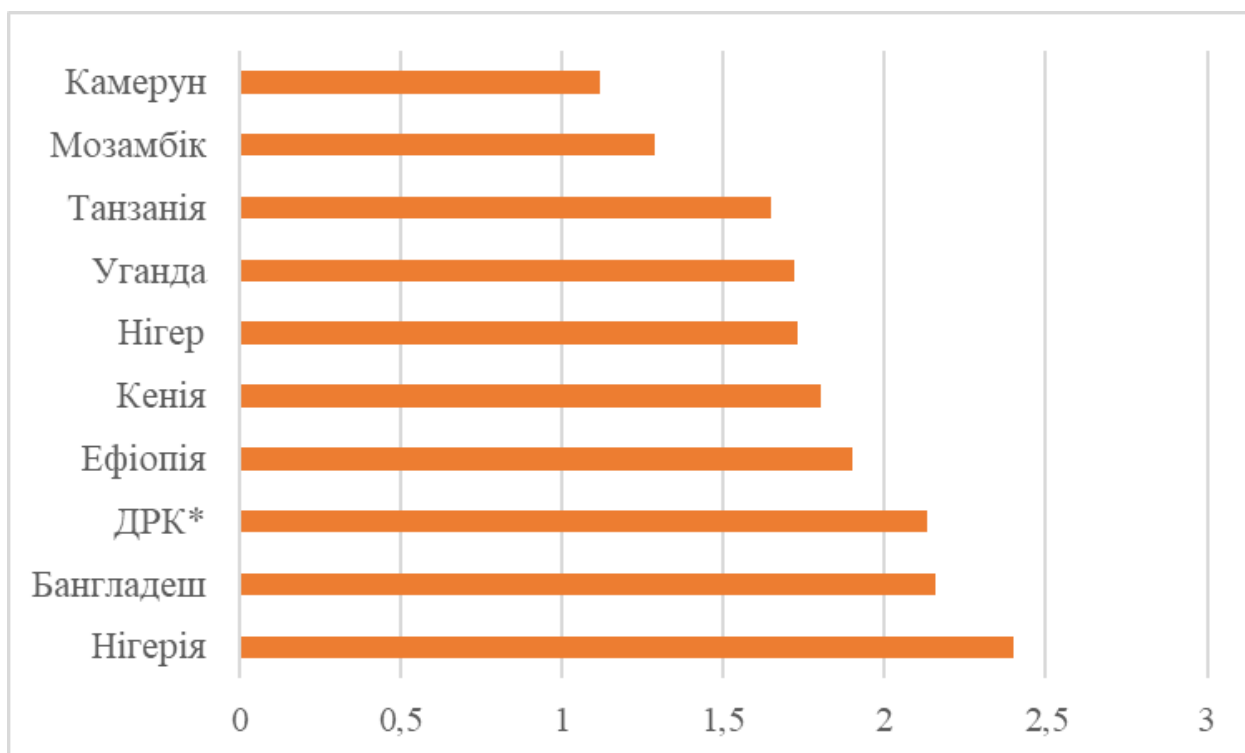
Рис 1.5. Топ-10 країн позичальників МБРР станом на 2022 рік, млрд дол. США

Джерело: сформовано автором на основі даних Світового банку

Відповідно до рис. 1.6. в 2022 році найбільше коштів МАР надала Нігерії (близько 2,5 млрд дол. США). В загальному за 2022 рік МАР надала фінансування на суму 21,21 млрд дол. США. Це фінансування направлено на проекти для розвитку інфраструктури та соціально-економічне зростання найбільш вразливих країн, це великий вклад для розвитку цих країн та підтримка економічної стабільності в світі.

В даний момент 188 країн є членами МБРР, а в МАР - 173 країни-члена. За 2022 рік Світовий банк (МАР/МБРР) у вигляді позик, грантів, гарантій та кредитів надав країнам-членам допомогу в розмірі 49,38 млрд дол. США.

Через залучення кредитів із приватних джерел, МФК на відміну від Світового банку надає фінансування приватним компаніям, також через капіталовкладення, надання позик та на ринкових умовах. Тобто, МФК надає підтримку іноземним інвестиційним заходам, які дуже важко реалізувати за інших умов, через те, що ризики інвестування в нестабільних країнах дуже високі і в свою чергу приватні інвестори не хочуть брати на себе таку відповідальність.

*Демократична Республіка Конго

Рис. 1.6. Топ-10 країн-позичальників МАР станом на 2022 рік, млрд дол. США

Джерело: сформовано автором на основі даних Світового банку

Діяльність МФК сконцентрована на таких напрямках:

- Поліпшення підприємствам змішаного та приватного капіталу в ознайомленні з новітніми методами по управлінню виробництвом;
- Управління та залучення коштів від третіх сторін, для поліпшення притоку інвестицій до держав, що розвиваються. Виконується в рамках МФК, Компанією з управління активами;
- Допоміжне кредитування, надання гарантій інвесторам; збір фінансових ресурсів із різних джерел, щоб інвестувати в приватні компанії;
- Інвестування проектів у різних галузях, що є приватними, залучаючи при цьому різні приватні фінансові ресурси;
- Для створення сумісних підприємств залучаючи іноземних інвесторів, надання їм консультаційної, фінансової та технічної підтримки, для стимулювання малого бізнесу;

- Надання консультацій та тренінгів для підприємств і урядів країн-членів, що включає в себе різноманітні аспекти, такі як розробка економічної політики, визначення цілей та стратегій підприємництва, розробка маркетингових програм та ефективне використання технічної допомоги;
- Допомога в розвитку економіки держав, що розвиваються, наданням на термін від 7-12 років фінансування без державних гарантів приватному сектору;
- Проведення операцій хеджування для страхування валютних ризиків та пов'язаних зі змінами ринків цінних паперів, для управління ризиками надання технічної допомоги;
- Знаходження потреб в інвестиціях, відбір та пошук приватних інвесторів, оцінка та підготовка об'єктів виробничих проєктів.

БАГІ представляє собою ще один орган в рамках Групи Світового банку, що включає 181 країну. Ця інституція була створена з метою надання гарантій від некомерційних ризиків для іноземних інвесторів у країнах, які знаходяться в стані розвитку. БАГІ виступає інструментом для залучення інвестицій до найбідніших країн світу. Робота цієї організації базується не лише на бажанні іноземних інвесторів мати юридичну визначеність, але й на їхньому бажанні отримати додаткові фінансові гарантії при вкладанні ресурсів у країни, де правова база не є достатньо розвиненою, а некомерційні ризики є значущими. Водночас ці країни можуть мати привабливий економічний потенціал.

Окрім гарантування іноземним інвесторам захисту від некомерційних ризиків, БАГІ виконує роль поширення інформації про можливості інвестування. Це охоплює співпрацю між урядовими органами, відповідальними за інвестиційну політику, приватними страховими компаніями, а також інформаційну діяльність з питань інвестиційних умов у країнах, що розвиваються [26, с. 47].

У складі Групи Світового банку присутня єдина нефінансова організація МЦУІС, яка виконує діяльність пов'язану із вирішенням суперечок в сфері захисту іноземних інвестицій, між іноземним інвестором та країною-реципієнтом, при умові згоди обох сторін.

Отже, ГФІ визначаються як невід'ємна складова світового господарства. Їхні функції включають не лише роль надійного та привабливого джерела короткострокового чи довгострокового кредитування для соціально-економічного розвитку країн різного рівня добробуту, але й ключове виконання регулюючих функцій у світовій валютно-фінансовій системі на універсальному чи регіональному рівнях. ГФІ також служать форумом для обговорення актуальних питань глобальної фінансової архітектури, надають інформаційно-консультативну та технічну допомогу країнам. Крім того, вони виступають аналітичними та науково-дослідницькими центрами з різноманітних аспектів фінансової, валютно-кредитної та соціально-економічної діяльності та політики.

РОЗДІЛ 2.

ЕФЕКТИВНІСТЬ СПІВРОБІТНИЦТВА ГЛОБАЛЬНИХ ФІНАНСОВИХ ІНСТИТУТІВ З ДЕРЖАВАМИ У КОНТЕКСТІ ЇХ НАЦІОНАЛЬНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ІНТЕРЕСІВ

2.1. Масштаби і структура співпраці глобальних фінансових інститутів з державами

Глобалізація, яка виникає з інтеграції та уніфікації світових соціальних, культурних, економічних та політичних процесів, стає суттєвим явищем у світовій економіці. Фінансова сфера виступає ключовим сегментом цього процесу, де глобалізація проявляється у розмиванні кордонів між сферами людської діяльності.

Розглядаючи генезис глобалізації та становлення фінансової глобалізації, слід відзначити два основні підходи. Згідно з першим, фінансова глобалізація має свої корені в ранніх міжнародних економічних відносинах, що виникли від торгівлі Шумерської та Індійської цивілізацій. Другий підхід пов'язаний з формуванням першої міжнародної валютної системи на Паризькій конференції 1867 року.

Визначаючи фінансову глобалізацію, дослідники вказують на її прояви на різних рівнях. Мікрорівень означає розширення присутності фінансового капіталу на національному ринку, макрорівень – зростаючу взаємозалежність та об'єднання інтересів країн, а мегарівень – створення єдиного світового економічного простору.

Фінансова глобалізація призводить до зникнення національних ринків, уніфікації правил та інструментів фінансових ринків, трансформації фінансової та валютної систем. Важливим елементом цього процесу є розвиток технологій, що забезпечують фінансові відносини, таких як глобальні комп'ютерні мережі та ринок електронних фінансових послуг.

Отже, фінансова глобалізація представляє собою всебічний процес об'єднання та перетворення національних фінансових ринків у єдиний світовий простір, що супроводжується зростанням впливу транснаціональних корпорацій, міжнародних фінансових організацій та іноземних інвестицій.

Фінансова глобалізація в кінцевому рахунку забезпечує формування єдиного фінансового простору або світової фінансової системи.

Для того, щоб зрозуміти масштаби та структуру співпраці глобальних фінансових інститутів в першу чергу потрібно розглянути структуру фінансової глобалізації.

Загальна структура фінансової глобалізації зображена на рис. 2.1.

Рис. 2.1. Складові фінансової глобалізації

Джерело:[27]

Об'єктивні наслідки та особливості фінансової глобалізації створюють базис у формуванні світової економіки. Фінансова глобалізація вимагає ефективної участі країни на всіх рівнях глобальної інтеграції, що передбачає трансформацію національної валютної системи. Ця трансформація є ключовою передумовою для мінімізації ризиків та використання потенціалу, пов'язаного із глобалізацією.

Глобальні фінансові інститути виступають ключовим елементом фінансової глобалізації, забезпечуючи регулюючу та нормативну діяльність, яка впливає на об'єкти цього процесу. Формування повноцінної міжнародної фінансової інфраструктури почалося в середині XX століття, особливо після Другої світової

війни, і сприяло створенню таких важливих організацій, як Міжнародний валютний фонд та Міжнародний банк реконструкції і розвитку.

Дослідження впливу міжнародних фінансових організацій на фінансову інтеграцію суб'єктів глобалізації, зокрема країн, розкриває їхні функції у сфері регулювання, підтримки та трансформації елементів національної фінансової системи [28].

Це включає вирівнювання платіжних балансів, валютну співпрацю, контроль за валютними курсами та забезпечення країни необхідним рівнем капіталу для інтеграції в глобальний економічний простір.

Міжнародні організації відіграють значущу роль у формуванні ринкового середовища в країнах, сприяючи інвестуванню в державні інститути та приватні підприємства. Вони створюють умови для залучення та гарантування іноземних інвестицій в країнах-реципієнтах, таких як МБРР, МАР, регіональні банки розвитку, БАГІ, МЦУІС. Діяльність цих організацій є необхідною для забезпечення країн позитивними результатами фінансової глобалізації та усунення можливих ризиків.

Роль фінансових інституцій полягає в стимулюванні економічного розвитку, диверсифікації та інтенсифікації інновацій, а також у розвитку фінансових технологій та інструментів. Важливим є підвищення стандартів країн у управлінні фінансовими потоками, розподілі капіталу та спрощенні доступу національних суб'єктів господарювання до міжнародних ринків фінансових ресурсів [29].

Діяльність міжнародних фінансових організацій в основному зосереджена в країнах, що розвиваються, зокрема у програмах виходу з боргової кризи для деяких розвинених країн Єврозони. Це пояснюється низьким рівнем отриманих країнами, що розвиваються, переваг від фінансової глобалізації порівняно з розвиненими країнами та низькою інвестиційною привабливістю країн-реципієнтів фінансової допомоги.

Рис. 2.2. Класифікація міжнародних фінансових організацій за об'єктами впливу при взаємодії з суб'єктами в рамках фінансової глобалізації
Джерело: [27]

Співпраця з міжнародними фінансовими організаціями підвищує довіру інвестиційних інвесторів до країн-реципієнтів та розв'язує проблеми фінансування державного дефіциту через доступ до міжнародного ринку фінансових ресурсів.

Однак така співпраця може також збільшувати вразливість країн перед кризовими явищами, що призводять до великої кількості валютних та банківських криз. Для уникнення та усунення таких наслідків, міжнародні фінансові організації впроваджують заходи для трансформації національних валютних систем та зміцнення фінансового регулювання, нагляду та стійкості.

Концепція "Вашингтонського консенсусу", яка передбачає реалізацію ряду економічних правил для країн у кризовому становищі, використовується міжнародними фінансовими організаціями для забезпечення стабільності банківської системи, реальної ставки за кредитами, лібералізації фінансових ринків та інших аспектів. Це сприяє уникненню негативних наслідків фінансової глобалізації, таких як кризи, дефолти та зростання корупції.

Узагальнено, міжнародні фінансові організації виконують важливу роль у формуванні стабільного та ефективного світового фінансового простору, забезпечуючи баланс між позитивними та негативними аспектами фінансової глобалізації [32].

У сучасних умовах глобалізації уряди численних країн активно використовують запозичення як ефективний метод залучення коштів для вирішення соціально-економічних проблем. Запозичення відіграють ключову роль у задоволенні державних потреб у додаткових фінансових ресурсах. Основну роль у цьому процесі відіграють державні запозичення, які дозволяють урядам реалізовувати грошово-кредитну політику, фінансувати бюджетний дефіцит і економічний розвиток країни, а також втілювати в життя суспільно важливі та одночасно прибуткові інвестиційні проекти.

Протягом тривалого періоду міжнародні фінансові інституції в країнах відіграють суттєву роль серед установ, які акцентуються на серйозній фінансовій підтримці та технічній допомозі для впровадження необхідних реформ. Крім того, вони сприяють розвитку підприємств різних секторів економіки та зміцненню фінансового сектору загалом.

З метою відновлення економічного зростання співпраця країн з міжнародними фінансовими установами спрямована на залучення додаткових фінансових ресурсів для реформування національної економіки та реалізації пріоритетних системних та інвестиційних проектів. Ефективне використання фінансових ресурсів міжнародних організацій є важливим джерелом фінансування для досягнення соціального й економічного розвитку, а також інструментом для інституційних перетворень і міжнародної інтеграції.

Важливим фактором є також уникання недоліків, які можуть виникати при розвитку кредитних відносин. До них відносяться високе боргове навантаження, стагнація реального сектора економіки при відсутності реформ, низькі суверенні кредитні рейтинги та нерівномірний графік погашення кредитів від міжнародних фінансових інституцій. Також важливо уникати неефективного використання фінансових ресурсів та забезпечити відповідне призначення цих ресурсів для реалізації проектів [33].

У контексті підтримки країн, що розвиваються, важливим є підтримка ЄБРР проектів, спрямованих на розвиток муніципальної інфраструктури міст, охорону навколишнього середовища та транспортної інфраструктури.

Квоти в капіталі ЄБРР розподіляються в таких пропорціях [34]:

51 % для країн-членів ЄС і його двох інститутів;

13,5 % для країн Центральної і Східної Європи;

11,3% для інших європейських країн;

24,2% для не європейських країн.

Найбільші частки в капіталу Банку мають США - 10%; Німеччина, Франція, Італія, Великобританія, Японія - по 8,5 %. Частка України в статутному капіталі ЄБРР складає 0,8 %.

У цьому контексті важливо зазначити роль Європейського інвестиційного банку, який є одним з найбільших фінансових установ Європейського Союзу. Головна мета співпраці полягає у залученні додаткових кредитних ресурсів в економіку країн, підвищенні фінансової стійкості та створенні умов для збільшення фінансових інвестицій у пріоритетні галузі економіки.

Північна екологічна фінансова корпорація (НЕФКО), створена країнами Північного регіону, є ще однією важливою міжнародною фінансовою організацією, яка фінансує екологічні проекти в країнах Центральної та Східної Європи. Програми "Чисте виробництво" та "Екоефективність" сприяють модернізації існуючих об'єктів з великим обсягом іноземних інвестицій [28].

Досвід взаємодії країн з міжнародними інституціями підтверджує необхідність суттєвого вдосконалення її форм та механізмів. Слід відзначити, що

засади співробітництва з такими установами повинні бути вдосконалені в рамках впровадження нових процедур підготовки та реалізації проектів економічного і соціального розвитку країни.

З метою розробки співпраці країн з міжнародними фінансовими організаціями як найефективнішою та сприяючою економічному зростанню, державна економічна політика зобов'язана:

- підтримувати конструктивні відносини з приватними кредиторами та бути стійкою до зовнішніх обставин;
- розробити економічно і фінансово обґрунтовану програму з конкретизацією кількісних показників та заходів для досягнення позитивних результатів;
- спрямувати свою економічну і фінансову політику на стимулювання економічного зростання;

сприяти становленню та розвитку міжнародних ринків товарів і послуг, модернізації та підвищенню ефективності діяльності підприємств державного і приватного секторів країни [35]. МВФ виконує широке коло різноманітних функцій. Чи не найголовнішою з них є кредитування країн-членів. Також на МВФ покладені функції нагляду за валютною діяльністю країн-членів, а також надання різних видів технічної допомоги і випуск СДР. В цілому виконання таких функцій є досить успішним, про що свідчать показники динаміки кредитів і інших видів допомоги від МВФ.

У 2018 фінансовому році Виконавча рада МВФ затвердила 15 домовленостей у рамках механізмів непільгового фінансування МВФ на загальну суму 98,2 млрд. СДР (134,7 млрд. дол. США за обмінним курсом на 28 квітня 2017 р. 0,729382 СПЗ за 1 долар). На превентивні домовленості в рамках гнучкої кредитної лінії з трьома державами-членами - Мексикою (62,4 млрд. СДР), Колумбією (8,2 млрд. СДР) та Польщею (6,5 млрд. СДР) - припало 78% таких зобов'язань. Усі три домовленості в рамках гнучкої кредитної лінії замінили собою попередні домовленості, які минули або були скасовані. Частина суми, що залишилася, була спрямована на домовленості в рамках Механізму розширеного

кредитування з Єгиптом (8,6 млрд. СДР), Тунісом (2,1 млрд. СДР), Шрі-Ланкою (1,1 млрд. СДР) і ін. і на домовленості про кредит «стенд-бай» - з Іраком (3,8 млрд. СДР), Ямайкою (1,2 млрд. СДР) та Суринамом (0,3 млрд. СДР). На наступну домовленість по Лінії превентивної підтримки та ліквідності з Марокко на 2,5 млрд. СДР припало решта -3% загальної суми [36].

Процес розвитку міжнародних валютно-кредитних відносин історично характеризувався формуванням розгалуженої інституціональної структури, що включає універсальні (глобальні) та регіональні (багатосторонні) фінансові організації, а також інші валютно-фінансові установи.

Засади співробітництва з міжнародними фінансовими інституціями повинні визначати цілі та напрями співробітництва в контексті конкретних проектів, оскільки практичне втілення підтримки курсу країн на здійснення економічних реформ передбачає надання міжнародними фінансовими організаціями кредитів та позик для реалізації пріоритетних проектів соціального й економічного розвитку.

Загалом обсяг наданих кредитів МВФ із 1984 р. зростає, про що свідчать дані з рис. 2.3.:

Рис. 2.3. Динаміка змін обсягів кредитування МВФ, в 1984-2023 рр. (млрд. дол. США)

Джерело: [37]

Аналізуючи дані по обсягам фінансування МВФ для країн світу можна сказати, що обсяги фінансування значно збільшуються саме в період світових

фінансових криз, що говорить про активізацію Фондом максимальної кількості ресурсів задля зменшення негативного впливу на національні економіки держав.

Основною метою спільних програм є створення умов для сталого економічного зростання через санацію системи державних фінансів. Це має сприяти вивільненню внутрішніх фінансових ресурсів для інвестування в реальну економіку, уникненню її поглинання бюджетним дефіцитом, який виник внаслідок низької ефективності економічної системи країни. Також це сприятиме створенню сприятливих умов для притоку прямих інвестицій, зокрема довгострокових стратегічних інвесторів, що має призвести до сталого економічного зростання. Така взаємодія повинна базуватися на об'єктивних умовах економічного розвитку, враховувати внутрішні та зовнішні фактори впливу та глобальну перспективу, а також ґрунтуватися на наукових дослідженнях та практичній реалізації їх результатів [38].

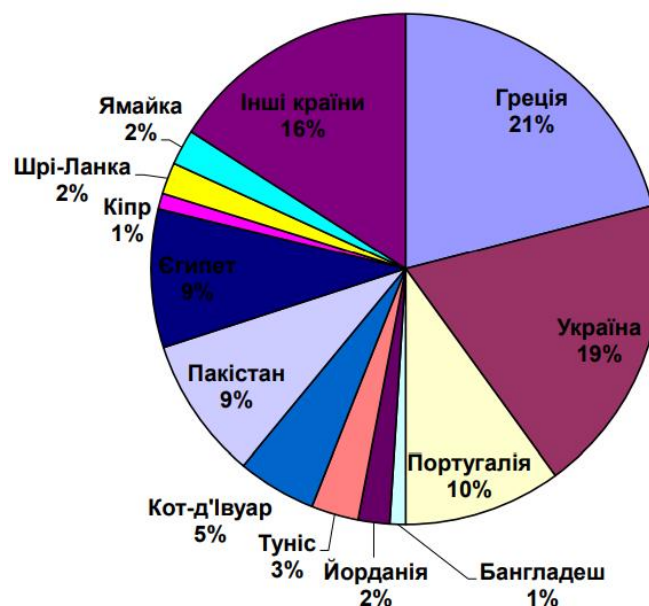

Рис. 2.4. Кредити, надані МВФ, станом на 31.12.2022, у розрізі країн, % від загальної суми (%)

Джерело: сформоване автором на основі даних МВФ

Таким чином, глобальні фінансові інституції взаємодіють з державами на різних рівнях і в різних сферах. Міжнародний валютний фонд забезпечує фінансову стабільність та сприяє економічному розвитку через надання позик та

консультацій. Всесвітня банківська група надає фінансову та технічну допомогу для розвитку проектів у сфері економіки, освіти, охорони здоров'я та інших галузей. Європейський банк стабільності і розвитку фокусується на розвиток ринкових економік іншими шляхами, ніж інші глобальні фінансові інституції. Азіатський банк розвитку надає кредити та технічну допомогу для соціальних та економічних реформ у країнах Азії та Тихоокеанського регіону. Міжнародні комерційні банки. Банки, що надають кредити та фінансові послуги глобальному бізнесу та державам, зокрема мультинаціональним корпораціям та урядам.

2.2. Вплив глобальних фінансових інститутів на стабільність фінансово економічних систем країн

Макрорівень взаємодії країн, що розвиваються, з глобальними фінансовими інститутами є предметом активних досліджень наукової спільноти, що дозволяє виділити комплекс переваг та потенційних загроз на цьому рівні (див. табл. 2.1). У даному контексті ключовою є необхідність сформулювати такий комплекс конкурентних переваг та потенційних загроз, що виникають у зв'язку з взаємодією країни з глобальними фінансовими інститутами [40]. Цей комплекс є базисом для визначення необхідних зусиль та ресурсів, які необхідно витратити для усунення виявлених загроз та оптимізації взаємодії країни з глобальними фінансовими інститутами.

Щодо потенційних переваг, слід відзначити, що під час взаємодії з глобальними фінансовими інститутами, країна має можливість залучити великі обсяги відносно дешевих кредитів, особливо в умовах кризи національної економіки та посткризового відновлення, коли інші інвестори виявляють обережність у наданні кредитів або коли вартість залучення цих кредитів є неприйнятною для країни.

Також додаткові фінансові ресурси, що надходять в межах кредитування глобальних фінансових інститутів, дозволяють країнам, що розвиваються, проводити більш гнучку податкову політику, фінансувати великі проєкти, зокрема

з розвитку інфраструктури, та більш ефективно реалізовувати функції держави, зокрема щодо соціального захисту населення, розвитку освіти та охорони здоров'я.

Окрім фінансової допомоги, глобальні фінансові інститути можуть забезпечити технічну та консультаційну підтримку, зокрема у формуванні або реформуванні власних фінансових та податкових систем.

Зазначаючи виокремлені переваги співпраці країни та глобальних фінансових інститутів на мезорівні, слід підкреслити значущі можливості для країни. Взаємодія з глобальними фінансовими інститутами надає країні широкий простір для отримання фінансової підтримки, технічної експертизи та консультацій, що є ключовими чинниками розвитку та стабільності країни.

Таблиця 2.1. Комплекс переваг та потенційних загроз співпраці та глобальних фінансових інститутів на макрорівні

Переваги взаємодії	Потенційні загрози взаємодії
Залучення кредитних коштів в умовах дефіциту їх у межах формування національного бюджету в умовах кризового та посткризового розвитку національної економіки	Формування «пастки бідності»
Обсяги залучення кредитних коштів	Формування макро- та мезопарадоксу (мікро)
Вартість залучення кредитних коштів	Неекономічні умови отримання кредитних коштів
Збільшення можливостей щодо стимулювання розвитку національної економічної системи (податки, проекти, реалізація функцій)	Лобіювання інтересів розвинутих країн або їх окремих представників
Позитивні сигнали для інших інвесторів	Консервація «інституційних пасток»
Технічна допомога	Зниження стимулів для соціально-економічного розвитку
Консультаційна допомога	Консервування неефективних політичних сил
Позитивний вплив на золотовалютні запаси	Девальваційні ризики

Джерело: [29]

Сучасні трансформаційні процеси у економічних системах світу, а також процеси глобалізації акцентують увагу на ролі послуг, зокрема фінансових, у розвитку світової та національних економік. Ефективність формування, розподілу та перерозподілу фінансових ресурсів між учасниками економічної системи на

світовому та національному рівнях визначає як функціонування цих систем, так і добробут їх учасників, зокрема домашніх господарств. У цих умовах ключову роль відіграють фінансові інститути, зокрема глобальні, які мають значний вплив на економічні та фінансові системи, ринки та послуги як на світовому, так і національному рівнях, забезпечуючи регулюючі та нормативні функції [41].

Таблиця 2.2. Комплекс переваг та потенційних загроз співпраці країни та глобальних фінансових інститутів на мезорівні

Переваги взаємодії	Потенційні загрози взаємодії
Залучення кредитних коштів в ситуації їх дефіциту в умовах кризового та посткризового розвитку національної економіки, розвитку окремих галузей та регіонів країни	Формування диспаратів у розвитку галузей національної економіки та окремих регіонів країни
Обсяги залучення кредитних коштів	Дефіцит ресурсів в окремих галузях національної економіки та регіонах країни
Вартість залучення кредитних коштів	Неекономічні умови отримання кредитних коштів
Збільшення можливостей щодо стимулювання розвитку окремих галузей національної економіки та регіонів, особливо тих, які перебувають у кризі	Лобіювання інтересів розвинутих країн або їх окремих представників
Зниження регіональних соціально-економічних диспаратів	Корупція
Прискорення оновлення основних фондів у галузях та інфраструктурі регіонів	Неефективне використання кредитних коштів
Стимулювання розвитку малого та середнього бізнесу в окремих галузях національної економіки та регіонах країни	-
Підвищення якості підготовки персоналу, особливо менеджерів середньої та вищої ланок	-

Джерело: [29]

Підсумовуючи дослідження конкурентних переваг та потенційних загроз співпраці країни з глобальними фінансовими інститутами (ГФІ), важливо відзначити, що на мезо- та мікрорівнях переваги переважають, але цей баланс нівелюється паритетом на макрорівні, що вимагає акцентуації уваги на самому високому рівні співпраці. Оцінюючи адаптацію національної економіки до функціонування глобальних фінансових інститутів, слід звертати увагу на організаційно-економічне забезпечення діяльності ГФІ. Це включає формування

місії та цілей співпраці, розробку стратегії, моніторинг і оцінювання взаємодії, а також оптимізацію системи управління та підвищення ефективності взаємодії на всіх рівнях функціонування економічної системи країни.

Одним із основних аспектів глобального управління є фінансово-економічне регулювання. Міжнародні фінансові організації виступають ключовими регуляторами міжнародної валютно-фінансової системи і важливим джерелом фінансової, технічної та аналітичної підтримки країн, які стикаються з короткостроковими проблемами платіжного балансу або здійснюють соціально-економічні трансформації. Загострення кризових явищ у світовому господарстві підкреслює важливість діяльності Міжнародного валютного фонду, зокрема в попередженні та подоланні їхніх наслідків.

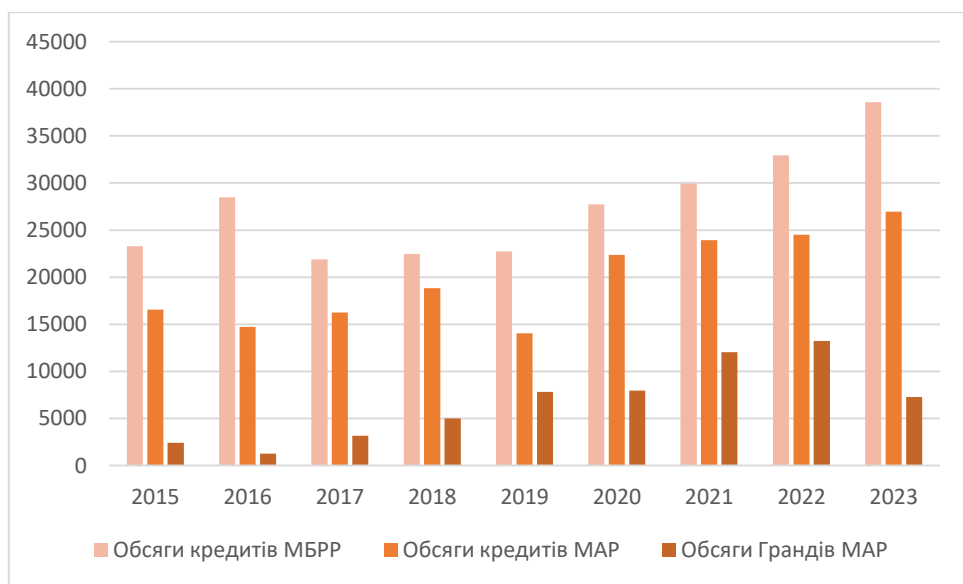

Рис. 2.5. Обсяг кредитування Світового банку за 2015-2023 рр. (млн. дол. США)

Джерело: розроблене автором на основі даних Світового банку

В кредитуванні Світового банку 51% займає кредитування Міжнародного банку реконструкцій та розвитку який спрямовує свою діяльність на соціальне покращення найбільш вразливого населення в країнах що розвиваються, 37% припадає на кредитування Міжнародну асоціацію розвитку спрямовуючи своє фінансування на

покращення умов для найбільшого прошарку населення та зменшення масштабів бідності в країнах. І на останок 12% займають гранди від МАР.

Міжнародний валютний фонд та Світовий банк, засновані на результаті Бреттон-Вудської конференції 1944 року, спрямовують свою діяльність на створення фундаменту для економічного співробітництва та розвитку. Хоча основна мета залишається незмінною, обидві організації адаптують свою діяльність до змін економічного розвитку та глобальних викликів.

МВФ акцентує увагу на питаннях макроекономічної та фінансової стабільності, тоді як Світовий банк спрямовує свою увагу на питання довгострокового економічного зростання та подолання бідності [42].

Становлення сучасної системи МВФ передувало кілька етапів, і першопричинами його виникнення стали необхідність створення нової міжнародної валютно-грошової системи та об'єднання зусиль країн у збереженні економічного порядку після світового фінансового хаосу.

Отже, діяльність МВФ та Світового банку визначається необхідністю адаптації до змін у світовому економічному середовищі та вирішення нових глобальних викликів.

Поза тим, були утворені вагомі організації для управління світовою економікою, зокрема — Міжнародний валютний фонд та Міжнародний банк реконструкції та розвитку, які виникли внаслідок Бреттонвудської конференції 1944 року (відомої також як Валютно-фінансова конференція ООН). Ключовими ідеями цієї конференції були концепції Гаррі Уайта (представника Міністерства фінансів США) та Джона Кейнса (представника Міністерства фінансів Великої Британії). Бреттонвудська система визначалася фіксованими, але коригуючими обмінними курсами різних валют до долара США, чия вартість була закріплена у золоті.

На конференції фактично вирішувалося майбутнє структури та принципів глобального управління. План Дж. Кейнса передбачав глобальне управління на основі технічних організацій з мінімальними повноваженнями, залишаючи ключову політичну роль за державами. З іншого боку, план Г. Уайта визначав

основи глобального управління на основі МВФ та Світового банку як акторів світової політики [43].

У 1950–1960-х роках, внаслідок деколонізації, нові незалежні держави, особливо в Африці, співпрацювали з МВФ і Світовим банком. Ці країни зазнали труднощів у соціально-економічній трансформації та мали обмежену інфраструктуру. Отримання незалежності дало їм можливість отримати підтримку у розвитку та експертні знання для формування державної політики.

У 1970-х роках міжнародна валютна система пройшла кардинальні зміни: демонетизація золота, перехід до використання провідних світових валют та введення спеціальних прав запозичень МВФ як міжнародної резервної валюти. Ця ідея відповідала потребам глобалізації світової економіки.

Зростаюча роль Міжнародного валютного фонду в умовах глобалізації економіки обумовлена кількома ключовими факторами. По-перше, це посилення інтернаціоналізації господарського життя та стрімкий розвиток транснаціональних корпорацій і банків, які виходять за межі національних економік. По-друге, спостерігається поглиблення процесів глобалізації в економічній і фінансовій сферах. По-третє, зростає важливість міждержавного регулювання валютно-кредитних і фінансових відносин як необхідної складової регулювання міжнародних економічних відносин. Це пов'язано із збільшенням нестабільності міжнародної валютної системи та фінансових ринків [44].

За умов глобалізації та взаємозалежності між розвиненими та розвиваючимися країнами стає очевидним, що цілі та функції МВФ стають більш помітними. Особливо важливою стає нематеріальна допомога, зокрема для країн, що розвиваються та найбідніших країн.

Світова фінансова криза 2008 року відзначила неефективність світової фінансової архітектури та глобального управління, закріпивши провідну позицію G-20 у світовій економіці. Тим не менш, МВФ залишається важливою складовою сучасної світової фінансової архітектури. Створення цих організацій після Другої світової війни та їхній розвиток відіграють ключову роль у механізмі поглиблення світових економічних відносин [33].

Основним видом міжнародних фінансових організацій є універсальні (мегарегулятори фінансової системи), які координують валютно-кредитні відносини у світовій економіці та вносять значний внесок у глобалізацію фінансових відносин. Регіональні банки розвитку, надаючи фінансування проектам з реформування економік країн або групи країн у межах конкретних регіонів, також відіграють важливу роль.

Серед інших багатосторонніх банків розвитку виділяються, зокрема, Ісламський банк розвитку, Міжнародний фонд розвитку сільського господарства, Європейський інвестиційний банк і новостворений Азійський банк інфраструктурних інвестицій, кожен з яких обмежений учасниками.

У світовому господарстві та міжнародній валютній системі МВФ є центральною організацією за обсягом повноважень та універсальністю членства. Створений після Другої світової війни для моніторингу міжнародної валютної системи, МВФ взяв на себе ключову роль у світовій фінансовій архітектурі. Також, МВФ виконує важливу функцію у реалізації рішень провідних країн світу, зокрема, G-7, як ключового гравця у системі регулювання світової економіки та міжнародної координації макроекономічної політики країн-членів [45].

В сучасних умовах МВФ розробив нові інструменти, але при цьому потоки капіталу приватного сектору стали більш вільними, а інтегрована світова економіка стала більш уразливою, спричинивши масштабні боргові кризи у 1980-х роках. З'явилися ризики та негативні аспекти глобалізації, спричинивши протести серед населення. За словами В. П. Колосової, останні реформи МВФ створюють можливість поліпшити ефективність його діяльності, враховуючи позитивну роль у подоланні останньої світової фінансової кризи, незважаючи на недоліки у виконанні свого мандату, зокрема щодо запобігання та реагування на кризові явища у країнах-членах.

Таким чином, міжнародні організації виступають ініціаторами формування ринкового середовища в країнах, сприяють стимулюванню інвестицій в державні інститути та приватні підприємства, а також створюють умови для залучення та гарантування іноземних інвестицій в країнах-реципієнтах, таких як Міжнародний

банк реконструкції та розвитку (МБРР), Міжнародний валютний фонд (МВФ), регіональні банки розвитку, Банк Азії та Тихого океану (БАГП), та Міжнародний центр управління інвестиціями в сталому сільському господарстві (МЦУІС). Потреба у діяльності цих організацій визначається важливістю забезпечення країн, що інтегруються до світового фінансового простору, позитивними результатами фінансової глобалізації та усунення передумов і наслідків можливих ризиків.

Таблиця 2.3. Цілі та функції МФО

Цілі	Функції
Стабілізація та просування розвитку міжнародної валютно-фінансової системи	Виступають в ролі регулятора світового господарства та міжнародних валютно-фінансових відносин
Міждержавне валютне і кредитно-фінансове регулювання	Здійснюють нагляд за міжнародною валютною системою
Розробка та координація стратегій та тактик її подальшого розвитку.	Стимулюють макроекономічну стабільність та структурну перебудову реального сектору економіки
Нагромадження фінансових ресурсів та їх ефективне використання з метою забезпечення стабільності на рівнях національного, регіонального та глобального економічного розвитку.	Надають технічну допомогу та консультації країнам-членам, а також діляться досвідом із країнами, що здійснюють соціально-економічні трансформації
Збір та аналіз інформації, а також дослідження з проблематики міжнародних фінансових відносин	здійснюють моніторинг за станом економіки країн-членів та виконанням ними взятих на себе зобов'язань перед МФО.

Джерело: [44]

Отже підводячи підсумки, роль фінансових інституцій полягає в забезпеченні у всіх країнах додаткових стимулів економічного розвитку, високого рівня диверсифікації та інтенсифікації інноваційного розвитку, а також розвитку фінансових технологій та інструментів. Важливим є підвищення стандартів країн та глобальних суб'єктів господарювання в управлінні фінансовими потоками, забезпечення ефективного розподілу капіталу у світовому масштабі, а також спрощення процедур доступу національних суб'єктів господарювання до міжнародних ринків фінансових ресурсів.

2.3. Головні загрози національним інтересам держав у взаємодії з глобальними фінансовими інститутами

На сучасному етапі глобальні процеси трансформують економічну систему, переглядають уявлення про те, що відбувається, та спричиняють перебудову архітектури світового господарства, особливо впливаючи на його фінансовий компонент.

Глобалізація, яка зараз затирає національні та географічні межі, стимулює розвиток світової економіки. Зростаючі транснаціональні потоки капіталу є ключовою рисою глобальної економіки, формуючи виробництва та галузі за межами національних кордонів. Одночасно глобалізація посилює нестабільність сучасної світової економіки, сприяючи процесам глобальної кризи та поліцентричній трансформації світопорядку. Тому вивчення процесів глобалізації, зокрема її фінансового аспекту, та розуміння двоїстості її впливу на світовий та національний фінансовий ринок стає надзвичайно актуальним у сучасних умовах [40].

Під впливом глобалізації відбувається поступове заміщення внутрішніх факторів розвитку національних систем зовнішніми. Унаслідок цього на світових товарних ринках зростає обсяг внутрішнього продукту, а світовий фінансовий ринок привертає портфельні інвестиції та спекулятивний капітал національних фінансових ринків. В умовах глобалізації відбувається вбудовування національних фінансових ринків у світовий ринок позичкового капіталу.

Міжнародні фінансові інститути координують дії на світовому ринку позичкового капіталу, встановлюючи правила гри та формуючи нові інституційні умови фінансової взаємодії. Глобальна фінансова система та система міжнародних фінансових інститутів стають ключовими акторами, об'єднуючи національні ринки капіталу. Границі між національними сегментами глобальної фінансової системи стають розмитими, призводячи до переміщення частини світових фінансових ресурсів з одного сегмента в інший. Фінансова глобалізація впливає на національні

ринки, регульовані національними урядами та центральними банками, зробивши їх менш впливовими.

Інтеграція міжнародний фінансовий ринок (МФР) нині виступає як одна з основних тенденцій його розвитку. Паралельно з поліпшенням інвестиційного клімату та лібералізацією світової торгівлі, цей процес значно підвищує мобільність капіталів, зменшує фінансові витрати і сприяє динамічному зростанню всіх галузей фінансового ринку. Цифровізація та розвиток інформаційних систем швидшають торгівлю цінними паперами, розвивають платіжні системи і підвищують оперативність доступу до інформації про МФР загалом. Інтеграція також призвела до утворення регіональних валютно-фінансових об'єднань, таких як Європейський валютно-фінансовий союз з єдиним Європейським центральним банком, загальним бюджетом, єдиною валютою і єдиною фінансовою політикою [45].

Конвергенція в МФР, схожа на інтеграцію, розмиває межі між окремими географічними секторами МФР. Це досягається за допомогою видалення бар'єрів для участі інвесторів і позичальників в МФР, зміни антимонопольного законодавства та полегшення створення фінансових холдингів, які об'єднують різні напрямки кредитного, валютного, фондового та інвестиційного бізнесу. Цей процес також призводить до взаємопроникнення всіх секторів МФР, розширюючи асортимент крос-секторальних продуктів, які пропонує МФР.

Умови конкуренції за обмежені фінансові ресурси між глобальними фінансовими організаціями та транснаціональними компаніями посилюються протягом останніх двадцяти років. Це не тільки призводить до рівноваги в МФР, але й підвищує конкуренцію національних економік за фінансові ресурси на світовому рівні. Поява глобальних фінансових організацій, що передають великі обсяги національних фінансових капіталів, також є новим явищем для МФР. Наприклад, концентрація ресурсів у декількох ключових гравців стала результатом злиття і поглиблення відбувається як на національному, так і на міжнародному рівні.

Вивчення історії розвитку глобальної системи регулювання дозволяє виділити дві ключові мотивації для взаємодії в цій області: необхідність протидії глобальним фінансовим загрозам, вирішення яких потребує спільних зусиль та кооперації; створення платформ для обміну досвідом та інформацією в галузі фінансового регулювання та сприяння впровадженню "найкращих практик".

Проблема фінансового регулювання, яка належить до числа тих, що потребують співпраці національних регуляторів, - це врегулювання діяльності транскордонних фінансових груп, які діють одночасно в кількох юрисдикціях через свої відділення, дочірні структури або філії. Транскордонний характер їхньої діяльності суттєво ускладнює проведення ефективної процедури фінансового оздоровлення, враховуючи різноманітні національні законодавства, що їх регулюють. Роль обміну досвідом та аналізу передових підходів до регулювання є не менш важливою. Аналіз і застосування "найкращих практик" у сфері регулювання дозволяє використовувати потенціал, накопичений регуляторами в різних країнах, надаючи можливості для адаптації досвіду країн із передовими підходами, зокрема, для країн із менш розвинутою системою регулювання [28].

Як ключовий учасник глобалізаційних процесів, транснаціональні корпорації становлять значний ризик для національних фінансових систем. Їхня діяльність є основною тягучою силою глобалізації та мало контролюється державними інститутами. Сучасні транснаціональні корпорації, використовуючи передові геофінансові технології, можуть впливати на національну економіку практично будь-якої країни за лічені місяці. Початково їхня діяльність була пов'язана з видобутком сировинних ресурсів країн, що розвиваються, та виробництвом військово-технічної продукції. Проте, в останні два десятиліття вони стали глобальними гравцями з планетарним візіонерством ринків та конкурентоспроможності, що призвело до геоекономічного перерозподілу світу [40].

Фактично, на сьогоднішній день світовий ринок розділений на зони впливу близько 500 глобальних транснаціональних корпорацій, які формують ядро світової економіки та володіють практично необмеженою економічною

потужністю. Все більше стає очевидним, що навіть гіпотетичні об'єднані ресурси всіх економічно розвинених держав недостатні для ефективного протистояння транснаціональному капіталу, оскільки вони не здатні ефективно боротися зі спекулятивними операціями у сфері віртуальних фінансів.

Серед активних зовнішніх факторів, що сприяють формуванню зовнішніх загроз фінансовій безпеці держави, можна виокремити маніпуляції зі зміною курсу валюти, заморожування авуарів у закордонних банках, спроби отримання максимальних прибутків в торгово-економічних та науково-технічних відносинах, встановлення кількісних і тарифних обмежень, недобросовісна конкуренція та підкуп державних службовців. Також важливою є порушення режиму міжнародної міграції капіталу у формі прямих приватних інвестицій та неконтрольованого вивозу капіталу за межі країни [46].

Останніми роками ще однією фундаментальною зовнішньою загрозою фінансовій безпеці країни стало зниження капіталізації кредитно-фінансових установ, відсутність узгодженої позиції уряду щодо участі в регіональних міжнародних банках. Участь у цих банках є малоефективною через низький рівень кредитування суб'єктів економіки країн. Відсутність співпраці з вітчизняними банками обмежує можливість підвищення якості банківських продуктів. Окрім недостатньої капіталізації та високого рівня ризику, вона стає вразливою до зовнішніх шоків та можливих змін у політиці уряду, а також піддається неефективному управлінню з боку держави як власника частки фінансових ресурсів. З цим усвідомленням багато банків намагаються посилити свої позиції через злиття, щоб підвищити рентабельність та збільшити капіталізацію.

В ері глобалізації геофінанси стають все більш впливовим чинником. За кордоном геофінанси розглядаються як складова глобальної економіки, входячи в рамки геоекономіки. Згідно з зарубіжною доктриною, державні фінанси розглядаються як аспект взаємодії держав у фінансовій сфері. Поглянувши на позицію Е. Лутвака та інших вчених, що вивчають економічну безпеку за геополітичною логікою, можна зрозуміти важливість цього питання для світової науки. Зазначається, що держави, конкуруючи між собою, борються за географічні

позиції в світовій економіці, яку вони не повністю охоплюють. Велику частину цієї економіки формує приватний, включаючи транснаціональний, капітал, чия логіка може відрізнятись від геоекономічних завдань націй [44].

Геоекономіка, що досліджує геофінанси, розглядається як принцип об'єднання всіх економічних установок і структур країни в єдину стратегію, яка враховує глобальну ситуацію, включаючи фінансові ринки. Е. Лутвак визначив тезу про "консолідуючу економічну загрозу" та ввів поняття "турбокапіталізму", який рухається по планеті шляхами фінансових потоків. Важливою є ідея "примари бідності", що виникає перед країнами через "норовливість геофінансів". За думкою деяких авторів, геофінансовий вибір держави має націлюватися не тільки на посилення національного елементу фінансових ресурсів, але й на розширення здатності країни використовувати міжнародні фінансові ресурси. Такий доступ має бути простим, диверсифікованим і економічним. Фінанси стають інструментом для самої держави, як і система судочинства, збройні сили і поліція.

Поняття державних фінансів виникло на початку 90-х років XX століття в контексті фінансової глобалізації та впливу глобальних чинників на внутрішні ринки. Обговорюються питання використання міжнародних фінансових ресурсів в національних інтересах, впливу грошових транскордонних переміщень на грошову стабільність, процентні ставки та платіжний баланс. Проблема грошового суверенітету уряду стає особливо актуальною. Розвиток геофінансів підтримується науково-технічною революцією в засобах зв'язку, що сприяє швидкій передачі прав власності на активи в міжнародному масштабі та забезпечує можливість миттєвих переміщень великих сум грошей в будь-яку точку світу. Щоденно величезні суми переводяться в інші країни та в інші валюти, оскільки фінансові установи активно управляють своїми портфелями фінансових активів і зобов'язань, переміщуючи їх у віртуальний простір спекулятивних операцій [36].

У вітчизняних публікаціях відзначається, що погіршення світової економічної ситуації почало проявлятися у другій половині 90-х років, коли світова економіка виявила чотири ключові тенденції, які посилювалися до періоду від кінця XX до початку XXI століття. По-перше, темп глобальної фінансової інтеграції

опередив створення внутрішніх інститутів для контролю та регулювання фінансового сектору та його взаємодії зі світовим ринком. По-друге, світове співтовариство стало занадто байдужим до наслідків системного ризику та краху фінансового сектору, який фактично залишився безнаглядним. По-третє, глобальний ринок капіталів має свої недоліки, включаючи нестійкі коливання, які при погіршенні обставин викликають паніку. По-четверте, після фінансових криз 90-х стало очевидним, що ринкам, що розвиваються при інтеграції в глобальний фінансовий ринок, потрібно розвивати внутрішні інститути. Вигоди від відкритого балансу капіталу повинні бути узгоджені з ризиками фінансової кризи.

Е. Кочетов і Г. Петрова підкреслюють, що сутність нового змісту фінансових потоків полягає в їх відірванні від відтворювальних циклів (перенесення віртуального геофінансового простору) та наданні нового змісту міновій вартості. Баланс між відтворювальними фінансами, пов'язаними з інвестиційним процесом, та віртуальними фінансами, пов'язаними з глобальним фінансовим ринком, стає одним з основних аспектів забезпечення ефективного отримання національного доходу.

При аналізі архітектури основних елементів глобальної фінансової безпеки особливу вагу на національному рівні мають бюджетна, податкова та кредитно-грошова системи. Важливо розуміти, що система національних пріоритетів у фінансовій сфері повинна формуватися відповідно до концепції національного сталого розвитку. Поняття "сталий розвиток" передбачає стійкий, постійний ріст і, водночас, у європейських мовах, "сталий розвиток" має вузький зміст, означаючи розвиток, який не суперечить подальшому існуванню людства та його розвитку в колишньому напрямку. Забезпечення сталого розвитку вимагає не лише інвестицій у екологію та нові технології, але, передусім, соціальних інновацій, зміни пріоритетів і цілей розвитку цивілізації [44].

Ключовим питанням для країни під час співробітництва з міжнародними фінансовими інститутами є комплексна проблема забезпечення політичної, економічної та соціальної стабільності. З одного боку, міжнародні фінансові інститути сприяють зниженню рівня зовнішніх загроз для національних

фінансових систем. Однак з іншого боку, їхня діяльність передбачає активне втручання у фінансову політику окремих країн у вигляді різних вимог, рекомендацій та угод, що створює підвищені ризики для функціонування національних фінансових систем, оскільки національні інтереси іноді суперечать вимогам та рекомендаціям міжнародних фінансових інститутів.

Некритичне слідування урядами деяких країн цим рекомендаціям часто спричиняло серйозні кризи у фінансових системах. Урядам також слід враховувати, що, навіть маючи певні можливості регулювання внутрішніх валютних, фондових і грошових ринків, в умовах лібералізації транснаціональний капітал може зруйнувати фінансову систему практично будь-якої держави. Платіжні системи в мережі Інтернет та електронні фінансові ринки створюють додаткові ризики для національних фінансових систем, і їхні принципи діяльності і вплив на традиційні фінанси ще не повністю вивчені в економічній науці.

Щодо інтернет-економіки, вона не має сформованої методології, і дослідники використовують різноманітний інструментарій для оцінки та прогнозування процесів у її різноманітних сегментах. Держава, практично, не має ефективних інструментів впливу на віртуальні фінансові системи. У країнах з перехідною економікою відсутні регулятори для контролю над інтернет-економікою, що створює загрози, зокрема у сфері електронних платежів та відмивання "брудних" грошей. Висновок з проведеного дослідження: швидкі процеси глобалізації світової економіки потребують системних та координованих дій держав, бізнесу та суспільства для забезпечення фінансової безпеки країн. Аналіз загроз фінансової глобалізації показав різноманітність їхнього походження та можливих шляхів передачі, як глобальних, так і специфічних для окремих країн.

Взаємодія держав із глобальними фінансовими інститутами може призводити до різних ризиків, які впливають на економічну, соціальну та політичну ситуацію. Деякі з основних ризиків взаємодії держав із глобальними фінансовими інститутами включають:

Залежність від зовнішніх впливів: Держави, які активно співпрацюють із глобальними фінансовими інститутами, можуть стати більш залежними від

зовнішніх економічних чинників та рішень, що може зменшити їхню економічну автономію [43].

Нестабільність фінансових ринків: Взаємодія з глобальними фінансовими інститутами може висувати держави перед ризиком нестабільності на фінансових ринках, особливо в умовах глобальних фінансових криз.

Умови кредитування і стягнення боргів: Умови, пов'язані із кредитуванням від глобальних фінансових інститутів, таких як МВФ чи Світовий банк, можуть мати суттєвий вплив на фінансове становище держави та її здатність стягнення боргів.

Нерівномірний вплив на розвиток: Деякі держави можуть відчувати, що глобальні фінансові інститути сприяють нерівномірному розвитку та збільшують розбіжності між країнами.

Вплив на соціальні програми: Вимоги глобальних фінансових інститутів щодо економічних реформ та строгих фінансових політик можуть мати негативний вплив на соціальні програми, особливо у країнах з високим рівнем боргу.

Втрата національного контролю: Активна взаємодія з глобальними фінансовими інститутами може вести до поступової втрати національного контролю над власною економікою та фінансовою системою.

Системні ризики: Велика концентрація влади в руках обмеженого кола глобальних фінансових інститутів може створювати системні ризики для світової економіки, зокрема, у випадку криз та збоїв у їхній діяльності.

Держави повинні уважно управляти своєю взаємодією з глобальними фінансовими інститутами, брати до уваги ризики та вигоди такої співпраці, а також розвивати стратегії для зменшення можливих негативних наслідків [44].

Для сучасного етапу трансформації світової фінансової архітектури характерне прискорення процесів глобалізації. Сьогодні глобалізація, стираючи географічні та національні кордони економічного простору, виступає рушієм світової економіки і стає механізмом зростаючого впливу фінансового сектору та міжнародних фінансових організацій на глобальну економічну діяльність.

Фінансова глобалізація одночасно і спровокувала "інфекційність" криз, і змінила вектор регулювання з національного рівня на наднаціональний.

На перший план вийшли глобальні фінансові інститути з міжнародними стандартами та правилами регулювання в інтересах найсильніших гравців. Саме ці організації стали визначати вектор інвестицій для учасників ринку. У роботі охарактеризовано вплив глобалізації на національні фінансові ринки, а саме - стирання національних кордонів фінансового ринку, розширення можливості залучення фінансування та акумуляція спекулятивного капіталу практично всіх національних ринків світовим фінансовим ринком. Слід також виділити глобальні економічні ризики.

Унаслідок того, що фінансова глобалізація з феноменом "інфекційності" призвела до трансформації локальних фінансових криз у світові кризи, відбулося зниження стійкості фінансової системи, тобто посилилися системні ризики фінансового сектору. Сучасна глобальна фінансова система управління стала однією з причин зростання диспропорційності реального сектора економіки. При цьому, в сучасних умовах переходу до поліцентричного світу стає неминучим перетворення національних фінансових ринків на один із найважливіших інструментів розвитку реального сектору національної економіки.

Один із найважливіших ризиків зумовлений послабленням можливостей впливу національних регуляторів на фінансові інститути у зв'язку зі збільшенням фінансових потоків на глобальному економічному рівні за посилення ролі міжнародних організацій, які встановлюють свої правила регулювання, діють у своїх власних інтересах і в інтересах найсильніших гравців - найбільших транснаціональних корпорацій. Таким чином, у процесах глобалізації очевидними є тенденції до зменшення ролі регулятивних функцій національних держав, зростає значення міжнародних фінансових інститутів, які захищають свої інтереси і просувають власні правила регулювання економіки. У спробах протистояти наднаціональним інститутам національна влада намагається відновити свій вплив і забезпечити стабільність свого становища всередині країни. Одним із засобів захисту національних інтересів на міжнародній арені виступають торговельні та

економічні санкції, результатом яких є санкційні війни, що набувають нині особливої інтенсивності [47].

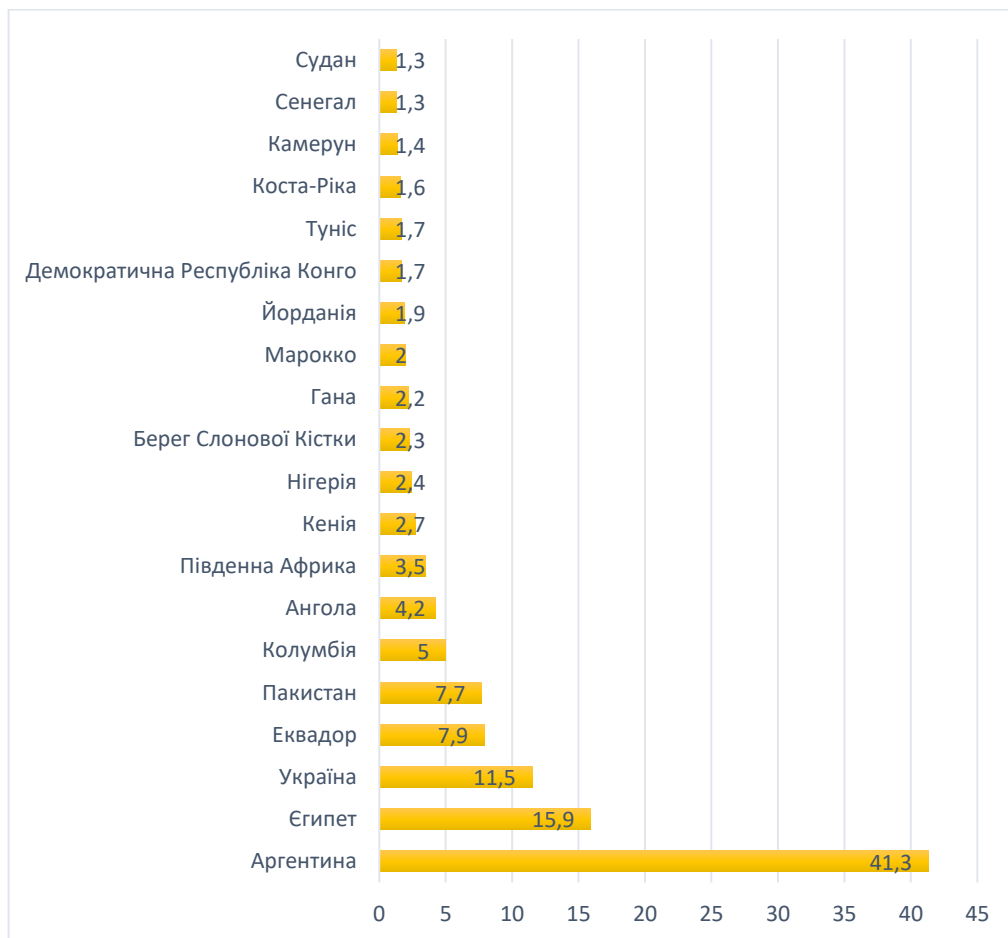

Рис. 2.6. Країни з найбільшим боргом в МВФ станом на 17.11.2023 р.
Джерело: [37]

Майже одна третина поточного загального обсягу позик МВФ припадає на Аргентину, яка має тривалі та конфліктні відносини з фондом. МВФ не проводив перегляду умов з 2018 року, коли фонд рекомендував покращити прозорість і оцінити свої програми в більш своєчасним способом.

Під час пандемії МВФ подвоїв суму грошей, доступну через свої дві програми кредитування для подолання стихійних лих (Інструмент швидкого фінансування та Механізм швидкого кредитування), серед інших заходів. Фонд оголосив про фінансову допомогу понад 170 мільярдів доларів дев'яносто країнам. МВФ також надав помірну суму боргу деяким із своїх найбільш вразливих членів —

надаючи їм гранти на тимчасове покриття їхніх платежів — і наполягав на тому, щоб заможні країни, а також Китай призупинили стягнення боргів з обслуговування країн з низькими доходами до тих пір, поки до кінця 2021 року, про що домовилася Група двадцяти (G20). Загалом фонд задіяв близько однієї чверті свого кредитного потенціалу в 1 трильйон доларів.

Тепер країни повинні впоратися з витратами на цю історичну позику від МВФ та інших кредиторів. У 2023 році країни, що розвиваються, заборгували більше, ніж за десятиліття. Очікується, що платежі за державним зовнішнім боргом групи з дев'яноста однієї країни з низьким і нижчим середнім рівнем доходу, як очікується, займуть 17 відсотків державних доходів у 2024 році, що є найвищим таким відсотком з 1998 року, згідно з дослідженням некомерційної групи Боргова юстиція. Здійснення платежів за цим боргом може поставити під загрозу внутрішні витрати та запаси валютних резервів. Більшість позик деноміновані в доларах або євро, а це означає, що країни, які переживають труднощі, часто змушені використовувати свою часто незначну пропозицію іноземної валюти для погашення своїх зобов'язань, залишаючи менше для оплати важливого імпорту.

Останніми роками тенденція використання санкційних заходів національними державами посилюється. Зокрема, США, намагаючись зберегти позиції світового фінансового лідерства, задали тренд на торговельні заборони та економічне протистояння, що підтверджує факт початку трансформації світового порядку, заснованого на глобалізації, і появу ознак переходу до поліцентричного світу.

Таким чином, взаємодія держав з глобальними фінансовими інститутами може ставити певні загрози національним інтересам. Значна залежність від кредитів та фінансової допомоги може обмежити самостійність держав у прийнятті внутрішніх економічних рішень. У разі виникнення конфліктів інтересів між державою та міжнародними фінансовими інститутами, державі може доводитися піддаватися зовнішнім умовам для отримання фінансової підтримки.

Глобальні фінансові інституції можуть бути спричинителями фінансових криз, які впливають на економіку держави. Наприклад, вимоги щодо виконання

конкретних економічних реформ або строгі фінансові умови можуть стати джерелом напруги та нестабільності.

Деякі заходи, рекомендовані міжнародними фінансовими інститутами, можуть порушувати соціальні та екологічні стандарти в країнах-реципієнтах. Це може викликати невдоволення населення та призводити до конфліктів. Деякі держави, особливо менш розвинені, можуть відчувати нерівноправність у взаємодії з глобальними фінансовими інститутами через високі відсотки, складні умови позик та високі вимоги щодо економічних реформ.

Велика роль глобальних фінансових інститутів може призвести до того, що держави втрачають контроль над власним фінансовим сектором та грошово-кредитною політикою. Зазначені аспекти вказують на те, що важливо зберігати баланс у взаємодії з глобальними фінансовими інститутами, враховуючи національні інтереси та стратегії сталого розвитку.

РОЗДІЛ 3.

СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ СПІВПРАЦІ УКРАЇНИ З ГЛОБАЛЬНИМИ ФІНАНСОВИМИ ІНСТИТУТАМИ

3.1. Основні напрямки співпраці України з глобальними фінансовими інститутами

За період незалежності держави Україна налагодила взаємовідносини з групою глобальних фінансових інститутів, таких як: Група світового банку, Міжнародний валютний фонд, Європейський інвестиційний банк, Європейський банк реконструкцій та розвитку та інші.

Найбільш значимим для України є співробітництво з МВФ, так як Фонд надає велику кількість фінансової допомоги у вигляді кредитів. Для впровадження необхідних реформ та подолання економічних викликів, для України дуже важливо мати підтримку МВФ.

До головних цілей співпраці України та МВФ є проведення структурних реформ, стабілізація системи фінансів, налагодження сталого зростання економіки. Допомога від Фонду також проявляється в консультаціях, щодо ефективного впровадження програми реформ для поновлення фінансової спроможності.

Співпраця з МВФ у наш час надає нові можливості для отримання фінансування від урядів інших країн (Японія, Канада, США, Німеччина, ЄС), а також і від глобальних фінансових інститутів, таких як ЄБРР, ЄІБ, Група світового банку та інші.

Розглядаючи співробітництво України та МВФ можна сказати, що за більше ніж за 25 років сумісної співпраці між МВФ та Україною було укладено 12 умов по наданню допомоги. Більшість з них були через механізм stand-by, направлені на вирішення вузьких проблем економіки. Держава бере на себе певні зобов'язання, для отримання позик. До прикладу можна взяти останній кредит МВФ EFF 2023-2026. Головною відмінністю стане поділ програми на два етапи, перший - воєнний, та другий - повоєнний. Під кожен етап розроблені свої вимоги та завдання.

Таблиця 3.1. Фінансова допомога МВФ за роки членства України

Назва програми	Роки проведення (р.р.)	Погоджена сума (млн. дол. США)	Отримані кошти (млн. дол. США)
Системна трансформаційна позика	1994-1995	498,70	498,70
Stand-by	1995-1998	1 944,42	1 318,20
EFF-Extended Fund Facility	1998-2002	2 600,00	1 193,00
Stand-by	2002-2008	411,60	0
Stand-by	2008-2010	11 000,00	7000,00
Stand-by	2010-2012	10 000,00	2 250,00
Stand-by	2014-2015	10 976,00	2 974,76
EFF-Extended Fund Facility	2015-2018	12 348,00	6 150,15
EFF-Extended Fund Facility	2018-2020	3 900,00	1 000,00
Stand-by	2020-2022	3 600,00	2 800,00
RCF-Rapid Credit Faciliti	2022	2 700,00	2 700,00
EFF-Extended Fund Facility	2023-2026	15 600,00	2 700,00

Джерела: [52,53]

Тривалість першого етапу буде 12-18 місяців, в цей період за очікуваннями МВФ, буде завершення фази бойових дій. Основною ціллю цього етапу є забезпечення фінансової, фінансової та цінової стабільності. Особливо концентрування уваги іде на максимальну мобілізацію бюджетних доходів. Передусім держава має збільшувати ефективність завдяки правильному розподіленню та жорсткому контролю додаткових наповнювачів бюджету. Також МВФ надає застереження для України про ухвалення рішень про зниження податкових надходжень в період війни.

Наступний і фінальний етап, що триватиме 30-36 місяців, так названий післявоєнний. Основною задачею цього етапу буде проведення реформ, що будуть направлені на довгострокове зростання економіки, збільшення фінансової стійкості, та відбудова економіки. Також на цей етап покладаються надії, що наша

країна повернеться до довоєнної політики, спрямованих на інфляцію таргетування та плаваючий курс валют. Ще одним із важливих напрямків в реформуванні є напрямок до інтеграції в ЄС.

За всі роки співробітництва з Фондом було запроваджено 12 програм направлених на розвиток економіки та стимулювання реформ в Україні, загальна сума допомоги сягає 53,9 млрд дол. США [55].

Розглядаючи кредитні відносини які утворилися між МВФ та Україною, зі сторони позитивних та негативних аспектів, можна сказати, що кредити які надає МВФ, направлені на підтримку курсу національної валюти та зменшення проблем платіжного балансу, тим самим надаючи країні умови для економічного зростання, але в той же час методів які використовуються для реформування економічного становища України підібрані неправильно, що і призводить до неефективного співробітництва між МВФ та Україною, що погіршує становище в країні. Але на даний момент співпраця з МВФ є вкрай необхідною, бо для України вийти на зовнішній ринок кредитів є недосяжним, в зв'язку з відсотковою кредитною ставкою у 10%, в той час як у МВФ 3% річних. Також без співпраці з Фондом, співпраця з Європейськими співтовариствами та Світовим банком неможлива.

Наступним по масштабності кредитором України серед глобальних фінансово-кредитних організацій є Група Світового банку. За 31 рік співпраці з Україною Світовий банк виділив, 14,2 млрд. дол. США та 2,2 млрд євро. Із запланованих 15,415,4 млрд дол. США та 2,2 млрд євро. за 72 позики в загальному.

Важливе місце посідає МБРР в числі глобальних фінансових інститутів для України. Співпраця з інститутом відбувається в двох форматах:

- 1) отримання системних та інвестиційних позик під державні гарантії (відповідальним є Міністерство фінансів України)
- 2) Одержання у вигляді дорадча-консультативної допомоги та грантів для підготовки проектів технічної допомоги (відповідальним є Міністерство економіки України)

В період з 1996 року по 2020 рік, до України було залучено 51 проект на загальну суму і розмірі 6027,7 млн. дол. США. В доказ активної співпраці МБРР з

Україною, можна розглянути динаміку залучення коштів та введення проектів сумісної співпраці.

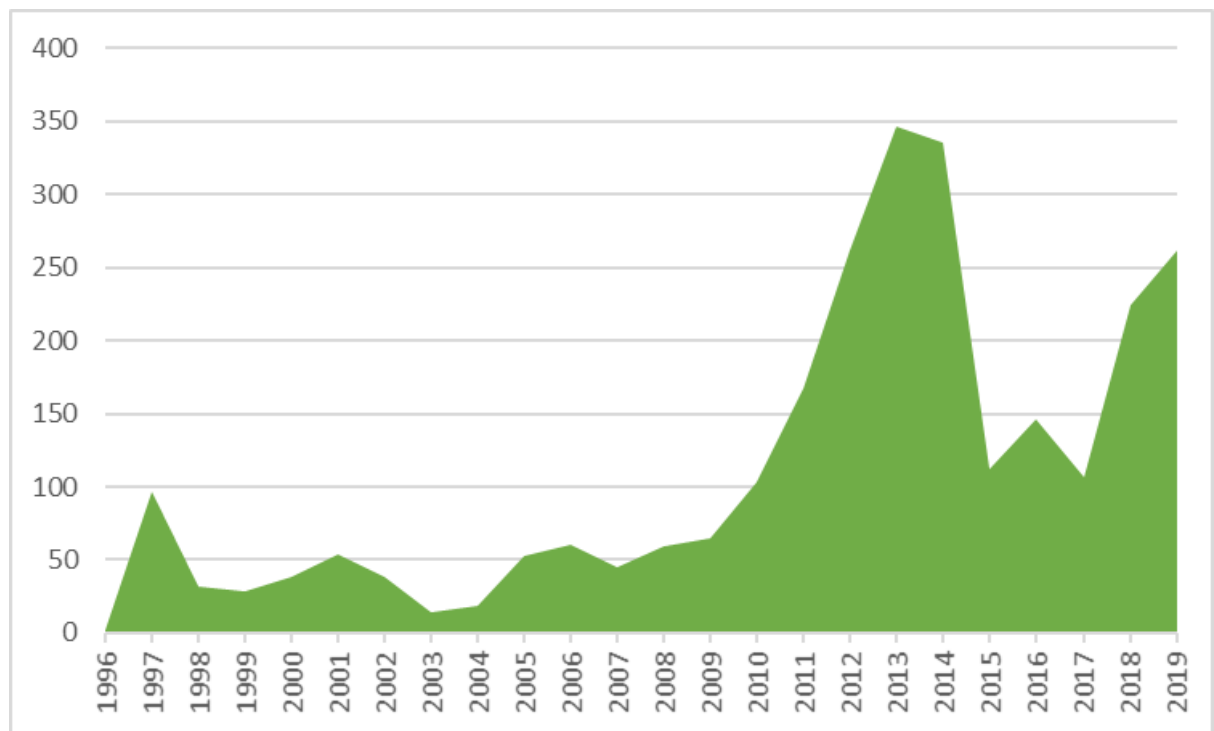

Рис. 3.1. Динаміка залучення коштів в Україну від МБРР за 1996-2019 рр., млн. дол.

Джерело: [56]

Давайте розглянемо співпрацю з МФК. На початок 2021 року організація залучила до країни консультаційних проектів на суму в розмірі 50 млн дол. впровадивши 13 проектів та ще 23 проекти в сфері інвестування на загальну суму 773,4 млн дол. США. Всі ці проекти були реалізовані в таких сферах як: виробництво, підтримка інфраструктури, фінанси, сільське господарство та інші. Інституція БАГІ має 9 проектів з гарантування інвестицій на суму 600 млн дол. США, тоді як ЄБРР до лютого 2021 р. виділив Україні 14,598 млрд євро для 488 проектів.

Після подій які відбулися в лютому 2022 року, а саме повномасштабного вторгнення в Україну росії, Група Світового банку разом із іншими фінансовими інституціями разом працює над мобілізацією додаткових коштів допомоги для

Українського Уряду, щоб забезпечити надання основних послуг держави для українців, а саме виплата пенсій людям похилого віку, видача заробітних плат працівникам лікарень та підтримка соціальних програм націлених на вразливі верстви населення. Починаючи з лютого 2022 року Для України Групою Світового банку було надано фінансової підтримки на суму більшу 38 мільярдів доларів США. Станом на 5 грудня 2023 року вже надано понад 30 мільярдів доларів США вже надано Україні, 90% всього цього фінансування було надано країнами-донорами з розвитку.

Головним проектом станом на лютий 2023 р. став проект «Державні видатки на зміцнення адміністративної спроможності» (PEACE), на нього виділили допомоги в розмірі 15,5 млрд дол. США. Саме цей інструмент дав можливість іншим глобальним донорам сконцентрувати власні зусилля для надання швидкої та ефективної фінансової допомоги та став головним інструментом в фінансуванні Групи Світового банку по відношенню до України [45]. Так, у серпні 2022 року проект PEACE отримав грант на суму 4,5 млрд доларів США від Сполучених Штатів Америки. Наприкінці вересня 2022 року в рамках цього проекту було залучено ще 530 млн доларів США у вигляді кредитних гарантій від Великобританії (500 млн доларів США) та Королівства Данії (30 млн доларів США). У лютому 2023 року проект PEACE отримав новий грант на 2,5 млрд доларів США від Агентства США з міжнародного розвитку (USAID), і підтримка України від урядів країн-донорів продовжується [58].

В секторах енергетики, ремонту житла, транспорту та охорони здоров'я Світовий банк запровадив проекти в рамках яких проводиться відбудова та нарощення потенціалу даних секторів. Завдяки гнучкому та інноваційному підходу реагування на надзвичайні ситуації проекти Світового банку дозволяють збільшувати діяльність інституції у разі необхідності, в короткі терміни розподіляти кошти та залучати фінансування із додаткових джерел у разі потреби. Кожен з цих проектів має свої екологічні, фідучіарні та соціальні гарантії. Завдяки наданим для розвитку від партнерів, двостороннім гарантіям, МБРР і забезпечує фінансування для цих проектів.

Так як Україна та її партнери по розвитку були в пошуку додаткових інструментів для фінансової підтримки країни, але при цьому інструменти повинні бути з швидкими, ефективними та безпечними механізмами. Саме Світовий банк є дуже важливим партнером з підтримки України якому довіряють, та який продовжує свою підтримку впроваджуючи нову “Парасолькову програму” - Український трастовий фонд для допомоги, відновлення, реконструкції та реформування (URTF). Цей фонд був заснований в жовтні 2022 року на щорічних зборах. За рахунок фінансування PEACE, урядові програми в Україні спрямовуватимуть його на такі напрямки:

- 1) Надання внутрішньо переміщеним особам субсидій;
- 2) Виплата соціальної допомоги для малозабезпечених українських громадян;
- 3) Отримання заробітної плати працівникам які займають посади на Державній службі пов’язаній з надзвичайними ситуаціями;
- 4) Виплата пенсій;
- 5) Надання дітям з інвалідністю соціальної допомоги;
- 6) За надання медичних послуг поліклінікам та лікарням нарахування виплат;
- 7) На оплату житловокомунальних послуг відшкодування витрат; [57]

Якщо розглядати співпрацю з фінансовими інститутами Європи, Європейський Інвестиційний банк та Європейський банк реконструкцій та розвитку які займають основні місця в рейтингу України по співпраці з ГФІ, при цьому надаючи кредити приватним особам, а не тільки для державних проектів.

За період співпраці з 1994 року ЄБРР виділив для України в межах 529 проектів 18,1 млрд євро [53]. Не можна не відмітити, що в 21 проект із них був направлений на міські та обласні адміністрації, у всіх інших бенефіціаром стали державні органи. У загальній структурі кредитного портфеля Європейського банку реконструкції та розвитку, враховуючи невикрачені зобов'язання, основну частину становить сфера інфраструктури, яка складає 34% від усього обсягу інвестицій у ЄБРР. До енергетичної сфери припадає 29%, промисловість, комерція та сільське

господарство складають 26%, а фінансова сфера та сільське господарство – 11% [58].

Особливістю є те, що ЄБРР для підсилення розвитку бізнесу, почала зменшувати надання кредитів до державного сектору, при цьому розширювати в приватному. В зв'язку з тим, що в Україні фінансовий сектор є доволі пасивним кредитором для вітчизняних підприємств тому ми бачимо таку тенденцію від ЄБРР в фінансуванні проектів які не можуть отримати цю підтримку від держави, що в свою чергу повинно стати для країни певним знаком для зменшення дуже високих ставок для кредитів, що існують в Україні на внутрішньому ринку.

З 2009 року Міністерство фінансів активно залучає до України ресурси фінансів ЄІБ для проектів середнього та малого бізнесу та в проектах економічно-соціальної інфраструктури, а саме зменшення наслідків у змінах клімату та енергоефективності. 3397,2 млн. євро було передано Україні від ЄІБ. 5 проектів перебуває на стадії підготовки, один із проектів є завершеним в межах якого була надана допомога на суму 200 млн. євро, також 15 проектів зараз знаходяться на стадії виконання, та розраховані на допомогу в розмірі 3217,5 млн. євро.

Проекти ЄІБ спрямовані на допомогу для аграрного сектору, середньому та малому бізнесу, покращення безпеки в дорожньому русі та поліпшення автодорожньої мережі, що має велику значимість для України. Також на сьогоднішній день є актуальним питанням кібербезпеки в Україні, на що ЄІБ пропонує надати фінансову допомогу.

Загальна вартість наданої допомоги від Європейського співтовариства, що відіграє не менш важливу роль в період з 2018-2021 рр. від загальної вартості всіх кредитів які надали глобальні фінансові інститути сягала 28,3-29,9%, що ставить його на місця серед ключових партнерів України [56; 58].

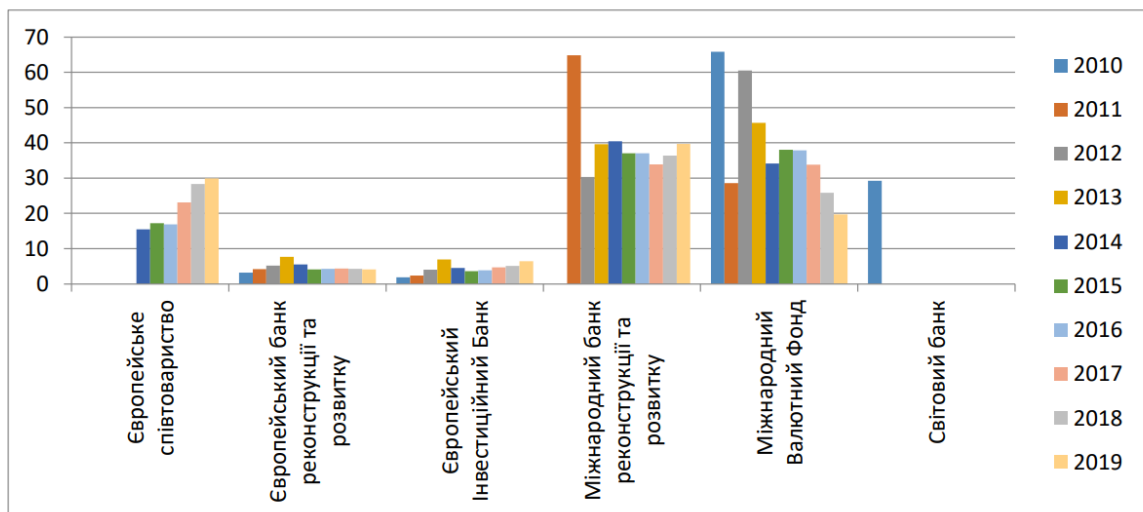

Рис. 3.2. Структура заборгованості України в динаміці за 2010-2019 роки, згідно показників від глобальних фінансових інститутів, %
Джерело: [3]

Допомога зі сторони Європейського Союзу важлива для України по декількох аспектах:

- Сприяють зміні боргів, що існують в Україні на більш вигідні та кредитами з більшим терміном, що дозволяє звільнити ресурси для фінансування потреб у соціально економічних цілях, стимулювати фінансову систему країни в подальшому, звільнити певні ресурси для національної оборони та збільшити платіжний баланс;
- Виділення коштів на впровадження реформ в Україні, а не тільки на відновлення та стабілізацію економічного сектору.

Міжнародний банк реконструкцій та розвитку та Міжнародний валютний фонд так і залишаються головними кредиторами для України. Також не менш важливою є допомога надана Європейським співтовариством.

Давайте розглянемо (рис. 3.3.) обсяги коштів за секторами економіки на виділені проекти. Як ми бачимо розподіл не є пропорційним, по відношенню фінансування до кількості їх об'єктів. 72% проектів впроваджується у сфері постачання електроенергії та газу, 14% – у галузях сільського, лісового та рибного господарств; при цьому фінансова і страхова сфери складають лише 2%, а

водопостачання, каналізація та управління відходами – 3%, державне управління і оборона – 3%, а транспорт і складське господарство – 1%.

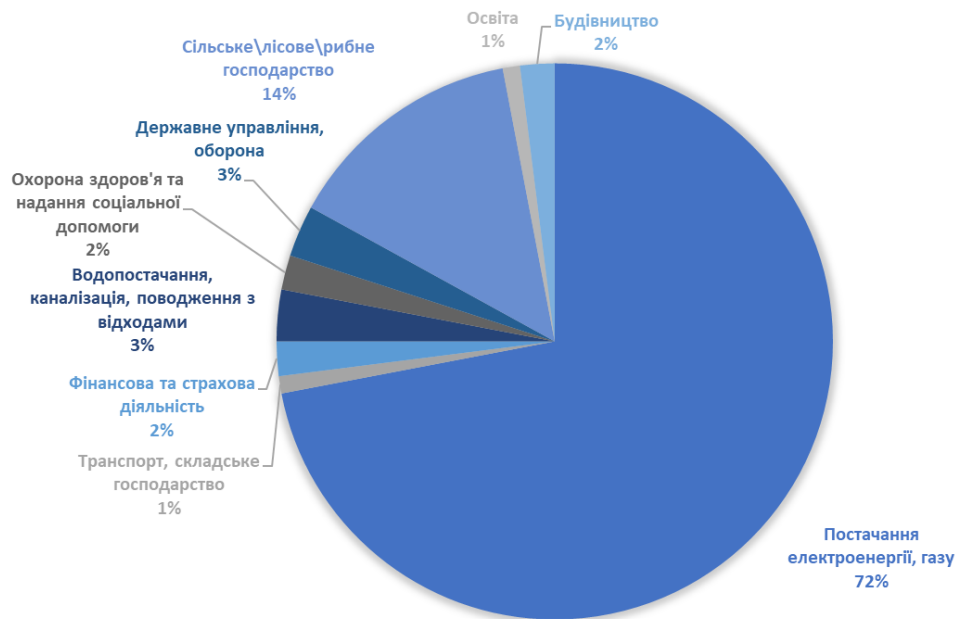

Рис. 3.3. Обсяги виділених коштів ГФІ для України за секторами економіки

Джерело: [3]

Отже співпраця України з глобальними фінансовими інститутами, має як позитивні так і негативні аспекти. З позитивних це стабілізація економіки, розвиток економічних відносин, а також економічного прогресу. А щодо негативних, потрібно не забувати і про ризики, такі як: в першу чергу це конверсія фінансової системи України в валютно-залежну систему від кредитів, збільшення загроз фінансовій безпеці, постійне зростання державного боргу та інше. Створення на впровадження Стратегії співпраці нашої країни з глобальними фінансовими інститутами, дозволила б зменшити загрози та ризики для фінансової безпеки країни. Стратегія повинна сприяти для фінансування основних галузей економіки залучення додаткових коштів, враховувати пріоритети держави в національному розвитку, а також це впровадження чіткого механізму по підготовці, контролю та імплементації відповідних проектів, згідно результатів по використанню накопичених ресурсів.

3.2. Рекомендації щодо використання глобальних фінансових інститутів для реалізації національних економічних інтересів України

Максимальне залучення всього потенціалу національної економіки України та абсолютна інтеграція в світове фінансове середовище, є надзвичайно важливим для нашої країни. Отже для збільшення фінансової національної безпеки України та соціально-економічного зростання, основним завданням на даний момент є розробка механізму по ефективному міжнародному співробітництву.

Невчасне та/або неповне використання позичених коштів від МФО ускладнює ефективність використання фінансування в Україні. Це приводить до затримок у виконанні умов програм структурної перебудови та макроекономічної стабілізації як узагальнено, так і в різних галузях. Такий підхід гальмує реформи та проекти, може спричинити перенесення строків чи навіть скасування виділених коштів, що в результаті призводить до неефективного використання бюджетних ресурсів [59, с. 138; 60, с. 249].

Розглядаючи світову практику співпраці з ГФІ ми можемо зазначити як неефективне так і ефективне використання кредитних коштів. Але не варто виключати той факт, що передумовою сталого розвитку країни, є обґрунтоване та виважене сполучення зовнішніх та внутрішніх джерел фінансування для видаткової частини бюджету. В соціально-економічній нестабільності особливо потрібно приділити увагу забезпеченню підзвітності для видатків бюджету та фінансової прозорості для зменшення негативних наслідків пов'язаних з макроекономічною стабільністю держави і є головним аспектом в адаптації країни до світового господарства.

Наразі визначення критеріїв та етапів для оцінки ефективності державних витрат на всіх її рівнях має нагальну необхідність для збільшення ефективності використання державних коштів. Проблемою в плануванні бюджетів в Україні в тому числі і міністерських, є те, що основним індикатором є не досягнення позитивного результату, а виконання певної роботи.

Зараз Україні потрібно створити довгострокову та надійну перспективу для використання коштів які надійшли від ГФІ через не високий рівень

платоспроможності держави та великих розмірів зовнішньої заборгованості. Також необхідним є забезпечення управління та механізм контролю боргу, враховуючи і поточну заборгованість.

Переорієнтація програм в рамках бюджету у бік результативності та ефективності, є пріоритетними задачами бюджетного процесу в країні, в тому числі залучення додаткових коштів від ГФІ для покриття бюджетних видатків.

МВФ є однією із найбільших фінансових організацій в допомозі для України[61, с. 409]. За період співпраці з МВФ до України надійшло допомоги на суму більше 41 млрд. дол. США [62]. Але це лише 50% від загально запланованих коштів у межах програм МВФ, це відбувалося через те, що із всіх програм ні одна не дошла до завершення. Україна отримувала на початку програми 2-3 транші, далі програма закривалася в зв'язку з тим, що уряд країни не був спроможний або не хотів виконувати взяті на себе зобов'язання.

Основна частина коштів отриманих від МВФ, була направлена на покриття дефіциту в платіжному балансі, масштабування національних резервів, обслуговування зовнішнього боргу, налагодження фінансової ситуації в державі та інше. Також слід відмітити, що темпи інфляції по відношенню до ВВП не мають вплив на розміри кредитування, що характеризує надані кредити, як неінфляційні. Отже кредити які надавалися Україні в кризові періоди, є вигідними для неї: масштаби економічної кризи та наслідки від неї були б набагато гіршими для України. Саме завдяки численним кредитам від МВФ, країна поновлювала валютні резерви НБУ, що в свою чергу дозволило в певній мірі стабілізувати національну валюту, з часом ввести за поточними операціями повну конвертованість гривні та вдало впровадити грошову реформу.

Б. Данилишина, вважає, що співпраця з МВФ яка побудована на виконанні зобов'язань щодо заходів та орієнтирів економічної політики, щодо великого кола питань, повинна ґрунтуватись на двох напрямках:

- В перспективі для стабільного економічного зростання, впровадження сучасної промислової політики;
- Структурні та інституціональні реформи.

Для того, щоб підвищити ефективність від залучених додатково кредитних коштів та ресурсів, першочергово, особливо в кризовий період, повинна розроблятися та впроваджуватись дієва система для управління та підготовки запозиченнями. Довго- та середньострокові програми, щодо розвитку держави в соціально-економічному розвитку, повинні стати в основу такої стратегії. В самій стратегії варто описати критерії за якими залучалися додаткові кошти із зовні, поклавши в основу, пріоритети, щодо розвитку країни зазначених в галузевих, регіональних та державних програмах. В основі стратегії повинно бути розписано головні параметри, щодо використання та залучення коштів: часові межі, галузі, регіони, цілі, обсяги фінансування, основні завдання, види проектів, та критерії за якими вони оцінюються. Також стратегія повинна періодично переглядатися, та бути гнучкою. Стратегія обов'язково повинна бути затверджена урядом країни, та бути в основі розробки програм співпраці України з глобальними фінансовими інститутами на роки в майбутнє.

Щодо співпраці України з Світовим банком, країна повинна акцентувати свою увагу на збільшення відповідальності та ролі української сторони. Першочергово це проявлення ініціативності в розробці проектів для власної держави, а не очікування пропозицій зі сторони Банку. Закріплення та підвищення відповідальності в функції реалізації та підготовці державних проектів покладених на міністерства та державні органи, повинно стати позитивним кроком на шляху до покращення відносин [63].

Щоб збільшити рівень співробітництва України з глобальними фінансовими інститутами та підвищити результативність цього співробітництва для національної економіки, ватро виділяти конкретне визначення та призначення проектів міжнародних фінансових операцій. При отриманні фінансової допомоги основним завданням є максимізувати ефект від їх залучення та забезпечити жорсткий контроль їх використання. Саме такий підхід буде сприяти інноваційному розвитку країни та забезпечить здійснення структурних реформ економіки держави, і як результатом стане збільшення конкурентоспроможності

державної економіки, та забезпечить успішну інтеграцію у міжнародний економічний простір.

В умовах вразливості національної економіки та обмеженості фінансових ресурсів впровадження основних завдань, щодо структурованого реформування державної економіки для забезпечення розвитку країни, враховуючи як внутрішні так і зовнішні виклики, потрібен підхід реформування основних підходів до співпраці з глобальними фінансовими інститутами, а також управління державним боргом країни.

Міністерство економіки України та Світовий банк згідно оцінки стверджують, що для відновлення України після російського військового вторгнення знадобиться по мінімальним підрахункам \$411 мільярдів доларів США. Основними напрямки відбудови будуть, відбудова житлових, транспортних, соціальних об'єктів та інфраструктури, але також відновлення та підтримка для агросектору, промисловості, ІТ-сфері та інших галузей.

Після завершення бойових дій на території України, ми зможемо розпочати післявоєнну відбудову економіки, що буде основана на плані підготовленому державним урядом України та підтримана міжнародними донорами. Для відбудови післявоєнної економіки головною умовою, є отримання гарантій Україною про безпеку, та відсутність можливостей відновити бойові дії на території України.

Лише при наявності надійного фундаменту безпеки, може відбуватись розвиток та економічне зростання. Це суспільне благо тобто безпеку, мають забезпечувати як міжнародне товариство так і держава. Якщо безпека як суспільне благо відсутня то, економічна діяльність сповільниться, приватні інвестиції зменшаться, від бізнесу будуть залежні витрати на безпеку, що в свою чергу спровокує знизить конкурентоспроможність бізнесу та збільшить вартість економічної діяльності [64].

Після того як буде забезпечено суспільну безпеку в країні, наступним етапом буде післявоєнна економічна реконструкція основними цілями якої будуть: створення умов для стабільного економічного зростання, повернення внутрішньо переміщених осіб та біженців до України та залучення в економічні процеси,

відбудова інфраструктури та власності яка була пошкоджена або зруйнована зовсім через бойові дії, активне відновлення економічної активності країни.

Допомога міжнародної спільноти та виплата з боку країни-агресора репарацій, мають стати найголовнішими джерелами фінансування для відбудовування України в повоєнний час. Для України формується фонд міжнародної допомоги, в якому беруть участь глобальні інституції такі як: Європейський банк реконструкції та розвитку, Група світового банку, Європейський інвестиційний банк, Міжнародний валютний фонд та інші, а також уряди країн-партнерів та ЄС [65].

Співпраця з глобальними фінансовими інститутами дуже важлива для відбудови післявоєнної України, тому ефективна співпраця повинна виходити на новий рівень, для цього потрібно, усунути ряд проблемних місць для удосконалення співпраці України з глобальними організаціями та розробка нових стратегічних рішень. Можна виділити основні причини, які стоять на шляху України для реалізації ефективної взаємодії з глобальними фінансовими інститутами, розробкою нових проектів та шляхів ефективної співпраці.

Отже першопричинами низького рівня інвестиційного клімату в Україні є:

- нестабільна політична ситуація;
- бюрократія для процедур по веденню бізнесу;
- в проектах які були з ГФІ, невиконання поставлених цілей та умов;
- корупційні махінації.

Для визначення економічно організаційного механізму з рішеннями потрібно використовувати комплексний підхід. Цей механізм повинен включати аспекти які будуть вирішувати адміністративні, юридичні, інституційні та регуляторні бар'єри. Це повинно вирішити основні питання шляхом створення конкурентного інвестиційного клімату, регулювання та реформування інвестиційної політики та бізнесу, мобілізувати інструменти банківської групи та заснування комплексних рішень, що були б засновані на міжнародному досвіді.

Установлення юридичної основи для питань відповідальності стало акцентованою темою завдяки глобальним економічним дослідженням, таким як

ініціатива "Doing Business". Ці організації підкреслили важливість реформ у сфері регулювання бізнесу та відповідальності за порушення правових норм, що зробило ці питання пріоритетними у програмах політичних розробників і спричинило значний попит на їх підтримку [66].

Створення країною інституційної та регуляторної основи, що дозволила б іноземним та місцевим фірмам розвивати, формувати та інвестувати як на міжнародному так і національному рівнях, що б дозволило забезпечити розвиток приватного сектору.

Особливе місце в забезпечення сталого розвитку країни займають прямі іноземні інвестиції, а саме зв'язок з національними підприємствами. Для масштабування розвитку подібних зав'язків між інвесторами та підприємствами, держані уряди часто запроваджують політику, яка регулює діяльність іноземних компаній на території країни, закріплюючи на законодавчому рівні обов'язки, щодо дотримання умов для ведення та інвестування бізнесу. Але слід не забувати, що не всі з цих впроваджених політик є ефективними та допомагають зростанню та стимулюванню зайнятості.

Заснування здорової та ефективної конкуренції на внутрішньому ринку допоможе його розвитку та зростанню. Але на жаль на національному та регіональних рівнях часто трапляються випадки, що обмежують вихід на ринок нових фірм, що в свою чергу посилює домінування вже існуючих підприємств, та не забезпечується здорова конкуренція. Також часто для державних підприємств які є важливими учасниками ринку залучається додаткова неправомірنا перевага. Реформування цієї галузі зменшить або усуне диспропорції, та запровадить розширення існуючих фірм на ринку [67].

Наступним кроком після подолання кризових явищ в середині країни, в період динамічного зростання та відновлення національної економіки, співпраця нашої країни з глобальними фінансовими інститутами, забезпечить збільшення стратегій розвитку економіки, масштабів технічного консультування, Започаткування нових механізмів задіяних задля підтримки інвестиційного

менеджменту та надання фінансування для розвитку приватного сектору економіки та різних регіонів держави.

В довгостроковому плануванні співробітництва з глобальними фінансовими інститутами основний акцент повинен бути переміщений з надання кредитної підтримки на отримання консультаційних інноваційних та фінансових послуг, що будуть спрямовані на впровадження засад інвестиційного фінансування та розвитку національних та ринкових інститутів. Проведені заходи направлені на закриття потреб країни та корпоративного сектора економіки у позичкових коштах з найменшими витратами, створення економічної та фінансової бази, направленої на погашення боргів, масштабування частки інвестиційних ресурсів порівняно із загальною сумою позик, забезпечення максимального використання кадрових, матеріальних та інтелектуальних ресурсів України та направлення зовнішніх державних позик на вирішення завдань направлених на розвиток національної економіки.

У плані організації та методики поліпшення співробітництва України зі глобальними фінансовими інститутами має бути забезпечено досягнення позитивних результатів впровадження економічних реформ. Це можна досягнути, збільшуючи роль України в утворенні світових валютно-фінансових відносин та використовуючи повний спектр послуг і інструментів, які застосовуються у практиці глобальних фінансових інститутів. Це сприятиме вирішенню актуальних завдань економічної політики в Україні, підвищенню довіри з боку іноземних інвесторів, збільшенню обсягів прямих іноземних інвестицій і відновленню доступу до міжнародного ринку приватних капіталів. Досягнення цих системних цілей сприятиме макроекономічній стабілізації в країні та створить передумови для сталого зростання національної економіки і підвищення рівня життя населення [68].

Отже підводячи підсумки, співпраця з глобальними фінансовими організаціями дуже важлива для повоєнної відбудови України. Зараз Україні потрібно створити довгострокову та надійну перспективу для використання коштів які надійшли від ГФІ через не високий рівень платоспроможності держави та

великих розмірів зовнішньої заборгованості. Для забезпечення ефективної співпраці можна виділити три етапи формування взаємодії між ГФІ та Україною. Першим етапом є забезпечення національної безпеки, лише при виконанні цієї умови країна зможе ефективно впроваджувати заходи для зростання економіки країни. Другим етапом є післявоєнна відбудова інфраструктури, національної економіки та розвиток інвестиційного клімату. Цей етап ґрунтується на пропрацюванні проблемних місць внутрішньої політики та механізмів керування зовнішнім боргом та зовнішньою політикою, як з країнами так із глобальними фінансовими інститутами. І фінальним етапом буде співробітництво з глобальними фінансовими інститутами де основний акцент буде переміщений з надання кредитної підтримки на отримання консультаційних інноваційних та фінансових послуг.

ВИСНОВКИ

Проаналізувавши роль глобальних фінансових інститутів у реалізації національних економічних інтересів держав можна зробити наступні висновки:

1. ГФІ є стандартними міжурядовими фінансовими інститутами, що впливають та координують різні функції у сферах кредитування та валютно-фінансового регулювання також допомогу з надання технічної, аналітичної, інформаційно-консультативної, дослідницької підтримки на регіональному та універсальному рівні. Створення ГФІ було передбачуваним наслідком інтенсифікації міжнародних економічних відносин, потребами у виробленні нової валютної системи після закінчення Другої Світової війни та загальним розвитком суспільства. В даний момент ГФІ, що є розгалуженою системою, що пройшла певні етапи еволюції.

2. Кризи які відбувалися в 90-х роках минулого століття, показали, що фінансова система яка була сформована ще з часів Брентон-Вудського засідання, не є актуальною та не встигає за сучасними реаліями світової економіки. Системи ГФІ потребують значних реформ, і врахування при них особливостей окремих регіонів світу та країн, також залучати ще більше держав, що розвиваються. Саме не завжди ефективна діяльність ГФІ та певна низка кризових явищ, спровокувала розвиток та розширення мережі регіональних ГФІ.

3. ГФІ визначаються як невід'ємна складова світового господарства. Їхні функції включають не лише роль надійного та привабливого джерела короткострокового чи довгострокового кредитування для соціально-економічного розвитку країн різного рівня добробуту, але й ключове виконання регулюючих функцій у світовій валютно-фінансовій системі на універсальному чи регіональному рівнях. ГФІ також служать форумом для обговорення актуальних питань глобальної фінансової архітектури, надають інформаційно-консультативну та технічну допомогу країнам. Крім того, вони виступають аналітичними та науково-дослідницькими центрами з різноманітних аспектів фінансової, валютно-кредитної та соціально-економічної діяльності та політики.

4. Глобальні фінансові інституції взаємодіють з державами на різних рівнях і в різних сферах. Міжнародний валютний фонд забезпечує фінансову стабільність та сприяє економічному розвитку через надання позик та консультацій. Всесвітня банківська група надає фінансову та технічну допомогу для розвитку проектів у сфері економіки, освіти, охорони здоров'я та інших галузей. Європейський банк стабільності і розвитку фокусується на розвиток ринкових економік іншими шляхами, ніж інші глобальні фінансові інституції. Азіатський банк розвитку надає кредити та технічну допомогу для соціальних та економічних реформ у країнах Азії та Тихоокеанського регіону. Міжнародні комерційні банки.

5. Роль фінансових інституцій полягає в забезпеченні у всіх країнах додаткових стимулів економічного розвитку, високого рівня диверсифікації та інтенсифікації інноваційного розвитку, а також розвитку фінансових технологій та інструментів. Важливим є підвищення стандартів країн та глобальних суб'єктів господарювання в управлінні фінансовими потоками, забезпечення ефективного розподілу капіталу у світовому масштабі, а також спрощення процедур доступу національних суб'єктів господарювання до міжнародних ринків фінансових ресурсів.

6. Взаємодія держав з глобальними фінансовими інститутами може ставити певні загрози національним інтересам. Значна залежність від кредитів та фінансової допомоги може обмежити самостійність держав у прийнятті внутрішніх економічних рішень. У разі виникнення конфліктів інтересів між державою та міжнародними фінансовими інститутами, державі може доводитися піддаватися зовнішнім умовам для отримання фінансової підтримки.

7. Співпраця України з глобальними фінансовими інститутами, має як позитивні так і негативні аспекти. З позитивних це стабілізація економіки, розвиток економічних відносин, а також економічного прогресу. А щодо негативних, потрібно не забувати і про ризики, такі як: в першу чергу це конверсія фінансової системи України в валютно-залежну систему від кредитів, збільшення загроз фінансовій безпеці, постійне зростання державного боргу та інше. Створення на впровадження Стратегії співпраці нашої країни з глобальними фінансовими

інститутами, дозволила б зменшити загрози та ризики для фінансової безпеки країни. Стратегія повинна сприяти для фінансування основних галузей економіки залучення додаткових коштів, враховувати пріоритети держави в національному розвитку, а також це впровадження чіткого механізму по підготовці, контролю та імплементації відповідних проектів, згідно результатів по використанню накопичених ресурсів.

8. Співпраця з глобальними фінансовими організаціями дуже важлива для повоєнної відбудови України. Зараз Україні потрібно створити довгострокову та надійну перспективу для використання коштів які надійшли від ГФІ через не високий рівень платоспроможності держави та великих розмірів зовнішньої заборгованості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- 1) Sinclair J. T. Global Governance. Cambridge : Polity Press, 2012. 208 p.
- 2) Пати́ка Н. І. Міжнародні валютно-кредитні відносини. Київ : Знання, 2012. 566 с.
- 3) Кульбіда М. В., Сіденко С. в. Міжнародні фінансові організації у процесах економічної модернізації країн. МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА. 2020. № 1-2
- 4) Molle W. Governing the World Economy. New York : Routledge, 2013. 298 p.
- 5) ГРАБИНСЬКИЙ М. І. Основні етапи розвитку міжнародних валютних правовідносин. Альманах міжнародного права. 2016. № 12.
- 6) Bradlow D., Hunter D. International Financial Institutions and International Law. New York : Kluwer Law International, 2010. 404 p.
- 7) Хоружий С. Г. Основні поняття діяльності фінансових установ: зміст і значення. Вісник Університету банківської справи. 2016. №1-2. С. 41-46.
- 8) Кузьмін А. Вплив діяльності міжнародних фінансових організацій на розвиток національних правових систем. Наукові праці Національного авіаційного університету. Серія: Юридичний вісник «Повітряне і космічне право». Київ: НАУ, 2022. № 3(64). С. 44–50. URL: <https://doi.org/10.18372/2307-9061.64.16875> (дата звернення: 19.02.2023).
- 9) Мозговий О., Мусієць Т. Міжнародні Фінанси : підручник. Київ, 2016. 520 с.
- 10) Bradlow D., Hunter D. International Financial Institutions and International Law. New York : Kluwer Law International, 2010. 404 p.
- 11) International Comparison Program. The World Bank. URL: <https://www.worldbank.org/en/programs/icp> (data accessed: 27.03.2023).
- 12) Hale T., Held D., Young K. Gridlock: Why Global Cooperation Is Failing When We Need It Most. Cambridge : Policy Press, 2013. 377 p

13) Moak K. Development Nations and the Economic Impact of Globalization. Vancouver : Palgrave Macmillan, 2017. 263 p.

14) Актуальні проблеми фінансового управління: глобальні тенденції і національна практика : монографія / за ред. Т. І. Єфименко. Київ : ДННУ «Акад. фін. управління», 2018. 496 с.

15) Галустьян Р. ВПЛИВ МІЖНАРОДНИХ ФІНАНСОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ НА РОЗВИТОК НАЦІОНАЛЬНИХ ЕКОНОМІК. ДРАЙВЕРИ ІННОВАЦІЙ В ЕКОНОМІЦІ ТА ФІНАНСАХ: ГЛОБАЛЬНІ ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ. 2021.

16) Бардаш С., Осадча Т. (2020). Сучасний стан державного фінансового контролю України та шляхи його вдосконалення. Baltic Journal of Economic Studies, 6(2), 17-24. <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2020-6-2-17-24>

17) Rueckert Y. The Global Unions and global governance: Analysing the dialogue between the international trade union organizations and the international financial institutions. Economic and Industrial Democracy. 2021. Vol. 42 (3). P. 766-784

18) Scott S., Zachariadis M. The Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication: Cooperative governance for network innovation, standards, and community. Routledge. 2014. P. 192.

19) Офіційний сайт Групи Світового банку: <https://www.worldbank.org>

20) Шинкар В. А., Яцко Л. Б., Яцко Г. В. Міжнародний валютний фонд та його вплив на глобальну макроекономічну політику. Науковий вісник УжНУ. 2016. № 6 (3). С. 148-151.

21) Офіційний сайт Міжнародного валютного фонду: <http://www.imf.org>

22) Богдан Т. П. Регулювання боргових процесів на новому етапі розвитку світової фінансової системи. Вісник НБУ. 2010. № 8. С. 18-24.

23) Кульбіда М. КРЕДИТУВАННЯ МВФ КРАЇН, ЩО РОЗВИВАЮТЬСЯ. Світова економіка та міжнародні відносини. 2018. № 4.

24) Cheah E. T., Mishra T., Parhi M. Cryptocurrencies and their role in investment portfolios. Journal of Alternative Investments, 22(1), 2019. 8–23.

25) Кожухова Т. В. Фінансування та трансформація глобальної системи фінансування сталого розвитку : монографія. Кривий Ріг: ФОП Чернявський Д.О., 2017. 336 с.

26) Collins D. An Introduction to International Investment Law Cambridge : Cambridge University Press, 2017. 366 p.

27) Кваша О.С. Тенденції співробітництва України з міжнародними фінансово-кредитними організаціями: сучасний стан та перспективи розширення. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2016. Вип. 7. Ч. 1.

28) Фаріон В.Я. Роль посередників на фінансовому ринку України / В.Я. Фаріон, Я.М. Фаріон // Економічний аналіз: зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол.: В. А. Дерій (голов. ред.) та ін. – Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2016. Том 24

29) Рибчак О.С. Напрями підвищення ефективності регулювання ринку фінансових послуг в Україні. Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія Економіка. 2015. № 1 (3).

30) Total reserves (includes gold, current US\$). The World Bank. URL: <http://data.worldbank.org/indicator/FI.RES.TOTL.CD>. (data accessed: 28.11.2023).

31) Міжнародні економічні відносини та національна економічна діяльність: сучасний стан, проблеми та тенденції: [монографія]. Полтава: ПП «Астроя», 2021. 147 с.

32) Stichelmans T. How international financial institutions and donors influence economic policies in developing countries. A Eurodad discussion paper. 2016. P. 1–23.

33) Коваленко В.В. Системні особливості фінансового посередництва та його вплив на розвиток фінансового ринку/ В.В. Коваленко //Актуальні проблеми розвитку економіки регіону. 2014. №. 10 (1).

34) Isomov M. The philosophy of national interests in the context of international relations. European Journal of Molecular & Clinical Medicine. Volume 07, Issue 02, 2020. P. 6251.

35) Кузнецова А. С. Національні фактори економічного зростання в контексті фінансової глобалізації. Проблеми та шляхи вдосконалення економічного механізму підприємницької діяльності. Д., 2012. С. 27-30

36) Vilpišauskas R. Strategies and Approaches of International Financial Institutions towards Eastern Partnership Countries. EU-STRAT Working Paper. 2014. № 14. P. 1–39.

37) What Is the IMF?. COUNCIL FOREIGN RELATIONS. URL: <https://www.cfr.org/backgrounder/what-imf> (date of access: 20.01.2024).

38) Іванов С.М., Клименко К.В. Співробітництво України та ЄББР: тенденції розвитку. Наукові праці НДФІ. 2016. № 3(76). С. 5–23.

39) Лютік О. М., Лисак Д. С. Вплив кредитів міжнародних фінансових організацій на фінансову політику України. Гроші, фінанси і кредит. 2018, Вип. № 3 (65). С. 65—69.

40) Колосова В.П. Співробітництво України з міжнародними установами та секторальна бюджетна підтримка : монографія. Київ : ДННУ «Академія фінансового управління», 2013. 256

41) Bhargava V. The role of the international financial institutions in addressing global issues. Global issues for global citizens: An introduction to key development challenges. 2006. P. 393–409.

42) Корнєєв М. В. Глобалізаційні аспекти виникнення фінансової економіки. Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. Суми, 2018.

43) Suman A. Does International Financial Institution Expand the Growth of Developing Countries? 2018. URL: <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3280889>

44) Цебенко Н.М. Роль міжнародних фінансових організацій у модернізації виробничої інфраструктури української економіки. Наукові записки. Економічні науки. 2018. № 1(56).

45) Martinet L. New international financial institutions: from multilateralism to fragmentation? A planet for life. 2015. URL: <http://regardssurlaterre.com/en/new-international-financial-institutions-multilateralism-fragmentation>

46) Jayawardena L. Developing-Country Cooperation in International Financial Institutions. The International Monetary and Financial System. London : Palgrave Macmillan, 1996. P. 423–451.

47) Баскаков А. Ю. Проблеми досягнення економічної безпеки в умовах фінансової глобалізації. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Аналіз сучасних економічних процесів та інформаційні технології». Д., 2018.

48) Бачо Р.Й. Сутність та принципи регулювання ринків небанківських фінансових послуг. Фінанси, облік, банки. 2014. №. 1 (20).

49) Демчук Н. І. Основні напрями розвитку фінансової глобалізації. Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. Серія: Економічні науки. Полтава, 2015.

50) Кульбіда М.В. Співробітництво міжнародних фінансових організацій із країнами Східної Європи. Науковий вісник ХДУ. Серія : Економічні науки. 2015. № 12(2).

51) Pochenchuk G. Influence of relations with international financial institutions on institutional transformations of economy. The USV Annals of Economics and Public Administration. 2014. Vol. 14. Iss. 2(20). P. 99–107.

52) Нова угода з МВФ: скільки коштів та за якими програмами Україна отримувала за час членства. Аналітичний портал Слово і Діло. 2023.

53) Офіційний веб-сайт Міністерства фінансів України. Міністерство фінансів України. URL: <https://web.archive.org/web/20210416195651/https://mof.gov.ua/uk/mvf> (дата звернення: 13.12.2023).

54) Marhasova V., Sakun O., Zhytar M. Speciality of Realization of Investment Resource of Structural Modernisation of Economy. Revista TURISMO: Estudos e Práticas. 2020. P. 1-8. 8.

55) Офіційний веб-сайт Міністерства закордонних справ України [Електронний ресурс]. – Текст. і граф. дані. – Режим доступу : <https://mfa.gov.ua/mizhnarodni-vidnosini/spivrobitnictvo-ukrayini-z-mizhnarodnimifinansovimi-instituciyami> – Назва з екрана

56) Офіційний портал реєстру проектів Міжнародних фінансових організацій, IFIs projects [Електронний ресурс]. – Текст. і граф. дані. – Режим доступу: <https://proifi.gov.ua/?p=index>. – Назва з екрана.

57) Supporting Ukraine through the War. The World Bank. URL: <https://www.worldbank.org/en/country/ukraine/brief/peace> (data accessed: 05.04.2023).

58) Офіційний веб-сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Текст. і граф. дані. – Режим доступу : [http:// www.minfin.gov.ua](http://www.minfin.gov.ua). – Назва з екрана.

59) Fisher I. Stabilizing The Dollar. The American Economic Review. 1919. №9 (1). P. 156-160

60) Jaafar J. Reconciling realism and constructivism: An analysis of national interests and international institutions. Culture Mandala: The Bulletin of the Centre for East-West Cultural and Economic Studies. 2018. Vol. 12. Issue 2. Article 2. P. 125.

61) Cheng-Han T. The beijing consensus and possible lessons from the «Singapore model»? / in The Beijing Consensus? How China has Changed Western Ideas of Law and Economic Development, 2017. P. 69-93.

62) Колосова В. Аналіз реалізації інвестиційних проєктів міжнародних фінансових інституцій в Україні виявив проблеми їх впровадження: думка експертки НІСД. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2020-02/v_ktor_yakolosova.pdf (дата звернення: 05.04.2023)

63) Kentikelenis A. E., Stubbs T. H. International financial institutions and human rights: implications for public health. Public Health Rev. 2017. №38:27. URL: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC5810098> (data accessed: 27.03.2023).

64) Проект Плану відновлення України. Матеріали робочої групи «Енергетична безпека» / Національна рада з відновлення України від наслідків війни. 2022. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/recoveryrada/ua/energysecurity.pdf> (дата звернення: 29.05.2023).

65) Furman I.V., Pidhirniak A.O, Palamar Ya.S. (2013). Mizhnarodnyi valiutnyi fond u konteksti spivpratsi z Ukrainoiu: suchasnyi stan, ryzyky, perspektyvy

[International Monetary Fund in the context of cooperation with Ukraine: current status, risks, prospects]. Zbirnyk naukovykh prats VNAU. Seriia «Ekonomichni nauky». 11 p., No 4(81), p. 2

66) Тимошенко О. В. Оцінка умов та загроз співпраці України з міжнародними фінансовими організаціями. modern scientific research: achievements, innovations and development prospects. 2022.

67) Samorodov B.V., Sosnovska O.O., Zhytar M.O., Ananieva J.V. Methodical approach to the Quantification of Enterprise Financial Security Level. Financial and credit activity: problems of theory and practice. 2020. № 32. P.

68) Sait pro finansy ta investytsii «MinFin» [Site about finance and investments "Ministry of Finance"]: website. Available at: <https://minfin.com.ua/ua/2019/02/06/36637373>

69) Kranke M. IMF-World Bank cooperation before and after the global financial crisis // Global policy. 2020. Vol. 11, № 1. P. 15–25. 143.

70) Столярчук Я. М., Ільницький Д. О., Черницька Т. В., Рудьковський С. М. Глобальні фінансові організації в інституційній системі детінізації світової економіки. Вчені записки. 2023. №2. С. 186-199.

71) Mackinder S. Tracing the institutional barriers to the integration of the social protection and fragile states agendas within the World Bank // Journal of International and Comparative Social Policy. 2020. Vol. 36, № 2. P. 111–124.

72) Клименко К. В. Актуальні питання співробітництва України з МВФ у період викликів і загроз COVID-19 // Фінанси України. 2020. № 7. С.92– 115. DOI: <https://doi.org/10.33763/finukr2020.07.092>

73) Чеберяко О.В. Економічна сутність та призначення фінансових посередників в Україні. Бізнес Інформ. 2014.

Ім'я користувача:
Міжнародної економіки Москалюк Наталія

ID перевірки:
1016089394

Дата перевірки:
30.01.2024 12:53:11 EET

Тип перевірки:
Doc vs Internet + Library

Дата звіту:
30.01.2024 12:56:05 EET

ID користувача:
100005722

Назва документа: КМР_Чухно К.С_Глобальні фінансові інститути у реалізації національних економічних інтер...

Кількість сторінок: 103 Кількість слів: 18351 Кількість символів: 145499 Розмір файлу: 1.21 MB ID файлу: 1015803414

10.7% Схожість

Найбільша схожість: 2.99% з Інтернет-джерелом (https://kneu.edu.ua/userfiles/Conference_23.11.2023_MEIM/ZbD196rnik)

9.97% Джерела з Інтернету 309 Сторінка 105

5.79% Джерела з Бібліотеки 428 Сторінка 108

0% Цитат

Вилучення цитат вимкнене

Вилучення списку бібліографічних посилань вимкнене

0% Вилучень

Немає вилучених джерел

Модифікації

Виявлено модифікації тексту. Детальна інформація доступна в онлайн-звіті.

Замінені символи 1

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА**

**ФАКУЛЬТЕТ МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІКИ І
МЕНЕДЖМЕНТУ**

МІЖНАРОДНИЙ ВИМІР ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

**Збірник матеріалів
студентської науково-практичної Інтернет-конференції**

**м. Київ
23 листопада 2023 р.**

УДК 339.9:338.246.88](477)(06)
М 88

Організаційний комітет:

Бурмака Микола Олексійович - к.е.н.,
доцент **Вінська Оксана Йосипівна** – к.е.н.,
доцент **Галенко Оксана Миколаївна** – д.е.н.,
професор **Козачок Тетяна Сергіївна** – к.е.н.,
доцент

Максименко Анна Вікторівна - к.е.н., доцент
Олійник Вікторія Володимирівна - к.е.н.,
доцент **Поплюйко Андрій Миколайович** –
к.е.н., доцент

Прісняк Сергій Олександрович – старший
викладач **Сандул Марія Станіславівна** - к.е.н.,
доцент **Солодковський Юрій Мечиславович** –
к.е.н., доцент **Столярчук Ярослава Михайлівна** -
д.е.н., професор **Федірко Олександр Анатолійович**
– д.е.н., доцент

Циганкова Тетяна Михайлівна - д.е.н., професор
Черницька Тетяна Володимирівна - к.е.н., доцент

(Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана)

*Редколегія може не поділяти погляди, викладені у збірнику.
Автори тез доповідей несуть відповідальність за їхній зміст*

М 88

Міжнародний вимір відновлення економіки України: Зб. матеріалів
студентської наук.-практ. Інтернет-конф. [Електронний ресурс], 23 листопада
2023 р., м. Київ. – Київ: КНЕУ, 2023. – 344 с.
ISBN 978-966-926-461-9

У збірнику подано тези доповідей студентів другого (магістерського)
рівня вищої освіти факультету міжнародної економіки і менеджменту
Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана

УДК 339.9:338.246.88](477)(06)

*Розповсюджувати та тиражувати
без офіційного дозволу КНЕУ заборонено*

ЗМІСТ

Коган В.Ю.	8
Пріоритетні напрями економічного розвитку міжнародної торгівлі України	
Кузнєцов О. А.	11
Взаємозв'язки України з країнами Центральної Європи в рамках субрегіональних економічних організацій	
Самура О.О.	14
Стан та тенденції розвитку світового ринку франчайзингу	
Сінчук П.С.	17
Механізми функціонування офшорних зон в світовій економіці	
Астахов О.А.	20
Теоретичні аспекти управління фондовим портфелем	
Шаповалова Д.П.	21
Особливості розвитку столичних мегаполісів	
Іванов І.О.	24
Необхідність трансформації фінансової звітності українських підприємств в умовах сьогодення	
Канінська А.М.	27
Розвиток та становлення столичних мегаполісів	
Щибря Д.С.	29
Аналіз інвестиційної привабливості міжнародної корпорації	
Грищенко Ю.Ю.	33
Кількісні та якісні методи оцінки фінансового ризику	
Швед М.-Т.І.	37
Сучасний стан методів регулювання платіжного балансу України	
Базилевська Ю.В.	40
Економічне партнерство України та США у контексті реформування та повоєнного відновлення економіки України	
Басараб Е.С.	43
Альтернативні сценарії формування сучасної валютної системи	
Брусенцева К.В.	46
Підвищення міжнародної конкурентоспроможності підприємств України	
Грачов В.О.	50
Трансформаційні зміни валютної системи України в умовах повоєнного відновлення	
Довженко М.О.	51
Детермінанти відновлення економіки України в умовах фінансової кризи	
Івженко О.О.	54
Сучасна міграційна криза: тенденції, особливості та виклики	
Кіршов К.В.	57
Міжнародний вимір відновлення економіки України	
Кобрин І.А.	61
Вплив зеленого розвитку на конкурентоспроможність мегаполісів та їх стійкість у майбутньому	
Комісаренко А.Г.	64
Вплив криптовалют на фінансову стабільність та розвиток економіки України	
Костенко В.В.	67
Інтелектуальний ресурс глобального економічного розвитку	
Котис М.Я.	71

Інвестиційні можливості міграційного капіталу в Україні

Любоженко Є.	74
Україна в системі міжнародних перевезень харчових продуктів	
Маков О.А.	78
Розвиток нанотехнологій у формуванні міжнародної конкурентоспроможності України	
Мешкова А.С.	83
Аналіз ризиків міжнародного інвестування в умовах геополітичної нестабільності	
Нагорна О.П.	86
Зелене повоєнне відновлення України в контексті інтегрування до Європейського Союзу	
Нечипорук А.В.	90
Міжнародна торгівля України в умовах системних викликів	
Полякова К.А.	94
Вплив війни в Україні на світовий ринок соняшникової олії	
Росляков А.А.	97
Загальний контекст світових фінансових криз та загрози виникнення нових	
Савченко В.В.	101
Виклики та можливості українського ринку м'яса в умовах євроінтеграції	
Самойленко В.Ю.	104
Сучасні методи оцінювання розвитку міжнародної торгівлі	
Самсонова К.О.	106
Детінізація економіки як базис формування фінансової стабільності України	
Логвиненко Є.О.	109
Перспективи екологізації вітчизняної металургійної індустрії	
Тоцький Д.В.	113
Глобальні та регіональні фактори міграційної кризи в Європі	
Коваль Ю.О. , Швачка В.В.	116
Корпоративні фінансові стратегії в процесах злиття та поглинання у міжнародному бізнесі	
Hlaholiev Oleksii	119
Creative Economy As A Key Source Of Social Development	
Лисков О.І.	122
Механізми впливу глобалізації на трансформацію світової економіки	
Денсжкін Д.І.	126
Стратегічне партнерство України та Німеччини	
Костенко В. В.	129
Інтелектуальний ресурс глобального економічного розвитку	
Мошинський М.Р.	132
Технологічна кластеризація економіки України як пріоритетний напрям її повоєнної відбудови	
Арапова К.О.	135
Тенденції залучення іноземних інвестицій в економіку України	
Аршакян Р.Т.	139
The Main Directions Of Implementation Of The Policy Of International Financial Institutions For Ukraine During The War To Ensure The National Interests Of The Country	
Можна В.О.	
Впровадження та розвиток принципів ESG як шлях до розширення партнерських	142

програм з ЄС щодо фінансування відновлення економіки України	
Михальчук Д.В.	145
Сучасні тенденції формування та управління золотовалютних резервів України	
Свенціцкий В.В.	148
Роль міжнародних партнерів у післявоєнній відбудові України	
Штабель С.О.	152
Глобальні тенденції розвитку ринку цифрових фінансових послуг	
Леута І.М.	155
Домінантні тенденції цифрового маркетингу провідних міжнародних компаній	
Грицутенко О.В.	158
Використання інноваційних технологій у сучасних міжнародних ланцюгах постачання паперу	
Плахотник О.В.	161
Необхідність і напрями регіональної диверсифікації українського експорту	
Стоколос О.Д.	164
Необхідність європейських інвестиційних проектів в Україні	
Гриценко К.О.	167
Транснаціональні компанії в глобальній економіці: комплексний огляд їх впливута викликів	
Котик Є.В.	170
Міжнародна трудова міграція та її наслідки	
Каплун М.Р.	174
Нормативно-правові виклики для вітчизняної логістичної компанії при виході на ринок Європи	
Гузь В.К.	180
Особливості підтримки малого та середнього бізнесу в Італії	
Подрез Ю.В.	184
Ключові фактори конкурентноспроможності компанії «VOLKSWAGEN AG» на глобальному ринку	
Корженовська-Кравченко А.А.	187
Трансформація енергетичного ринку ЄС: вплив війни в Україні на розвиток відновлюваних джерел енергії	
Артюх К.О.	190
Трансформація світової економіки на сучасному етапі розвитку: вплив геоекономічних конфліктів	
Василенко Н.О.	192
Основні засади формування цифрового ринку ЄС	
Мищенко М.А.	194
Особливості зайнятості жінок в ІТ-сфері Європейського Союзу	
Гурін В.В.	197
Шляхи врегулювання міграційної кризи в Європі	
Корсонюк О.П.	201
Конкурентоспроможність української аграрної продукції на ринку ЄС	
Швед А.М.	203
Реалізація європейських інвестиційних проектів в Україні	
Зайка О.С.	208
Банки як посередники на міжнародному фінансовому ринку	
Вишняк В.Р.	215
Вплив соціальних мереж на міжнародні стратегії в медіа бізнесі	

Тенденції розвитку світового ринку металургійної продукції	
Маслов К.О.	219
Характеристика та аналіз міжнародного ринку нафти	
Добридень Д.Р.	223
Стратегія виходу українського підприємства на зарубіжний товарний ринок	
Левченко С.Т.	227
Розвиток фінансового ринку України в сучасних реаліях функціонування світового фінансового ринку	
Чухно К.С.	230
Глобальні фінансові інститути у світовій інституційно-регуляторній системі	
Кухар А.О.	233
Міжнародний вимір відновлення економіки України	
Загірняк А.С.	236
Управління конкурентоспроможністю підприємств в умовах глобалізації	
Іванченко О.Ю.	239
Штучний інтелект в системі управління підприємством	
Касянчук К.О.	242
Розвиток двосторонніх міжнародних економічних зв'язків України з Республікою Польща	
Конончук О.В.	247
Управління проектами по SCRUM: сучасні підходи та інструменти	
Назарець Я.С.	250
Особливості системи управління персоналом SAMSUNG ELECTRONICS в контексті корейської культури	
Романов А.В.	253
Міжнародні компанії у відновленні економіки України	
Пачкаєва К.Д.	255
Управління рекламною діяльністю в міжнародному бізнесі	
Подколзін М.О.	258
Концептуальні засади організації маркетинг-менеджменту в системі управління компанією	
Ртіщев М.Є.	261
Процедура реєстрації прав інтелектуальної власності у контексті міжнародних стандартів та її проблематика	
Борецький Д.Ю.	265
Теоретичні аспекти управління рекламною діяльністю в міжнародному бізнесі	
Сафсаф Ф.Р.	268
Сучасний стан ринку логістичних послуг в Україні	
Кошовий О.В.	271
Шляхи підвищення міжнародної конкурентоспроможності продукції українських підприємств	
Fetman V.F.	274
Effectiveness And Problems Of International Companies Functioning In Ukraine: The Coca-Cola Case	
Voitko I.Y.	276
Ways Of Increasing The Competitiveness Of Ukrainian Producers On The World Market	
Ткачук А.В.	278
Управління розвитком персоналу міжнародних корпорацій (на прикладі компаніїAPPLE)	

Чухно К.С.

ГЛОБАЛЬНІ ФІНАНСОВІ ІНСТИТУТИ У СВІТОВІЙ ІНСТИТУЦІЙНО-РЕГУЛЯТОРНІЙ СИСТЕМІ

Фінансові інститути відіграють важливу роль в будь-якій економічній системі, перерозподіляючи ринковий обіг капіталу, сукупної доданої вартості та фінансового капіталу, підтримання рівня стабільності фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання, кредитування та фінансування економічних операцій. Дивлячись з боку світової економіки, міжнародні фінансові інститути посідають важливе місце в реалізації реформування державних перетворень [1], саме через це науковці так пристально звертають свою увагу на проблематику в їх роботі.

Функції глобальних фінансових інститутів можна об'єднати в такі групи: Фінансово-кредитні, консалтингово-інформаційні, моніторингово-регуляторні, науково-аналітичні, інфраструктурно-ресурсні. Існує два види ГФІ такі як універсальні та регіональні. Універсальні інститути, які ще називають мегарегуляторами фінансової системи, здійснюють регулювання валютно-кредитних відносин у всесвітній економіці, тим самим вносять великий внесок в глобалізацію фінансових відносин. Регіональні ГФІ, або банки розвитку, стимулюють збільшення процесів економічної інтеграції, використовуючи методи пов'язані з фінансування проєктів економічного реформування країн або груп країн у окремих регіонах світу [2].

Також існує ряд інших багатосторонніх банків розвитку, таких як: Міжнародний фонд розвитку сільського господарства, новостворений Азійський банк інфраструктурних інвестицій, Ісламський банк розвитку, Європейський інвестиційний банк, до кожного з них входить обмежена кількість учасників.

Розглянемо основні напрямки співпраці ГФІ з державними урядами, на прикладі універсальних глобальних фінансових інститутів МВФ та Групи Світового банку. МВФ організовує свою діяльність орієнтуючись на три основні напрямки:

- 1) Нагляд за валютною політикою країн-членів;
- 2) З метою сприяння платіжного балансу країн-членів надання їм тимчасової фінансової допомоги;
- 3) Шляхом підтримки інститутів та формування бази знань, надають технічну допомогу та заохочення до підготовки кадрів.

Відмінність МВФ від банків розвитку в тому, що вона надає кредитування на конкретні проекти, тобто держава звертається до Фонду з конкретною проблемою (потенційною або фактичною) для підтримання платіжного балансу, що може проявлятися в дефіциті фінансування в наявних умовах для покриття чистих міжнародних платежів при цьому збереженні резервів у майбутньому в належній кількості. Завдяки ресурсам МВФ, що забезпечать резервні можливості для полегшення реформ та стабілізаційних заходів, що здійснює держава для відновлення активного економічного зростання та подолання проблем в платіжному балансі.

Для більш гнучкого реагування на потреби країн-членів МВФ, що спровоковані економічними та соціальними аспектами, розроблені та адаптовані різні типи кредитування. МВФ реалізує два види кредитування: пільгове кредитування, що орієнтоване на країни з найменшим рівнем розвитку та нульовою ставкою та непільгове кредитування, для країн, що розвиваються [3].

Другою універсальною ГФІ та не менш важливою, що має універсальний та міжнародний характер, є Група Світового банку. Головний напрямок діяльності Банку спрямований на подолання бідності на планеті та підтримку соціально-економічного розвитку. Якщо розглядати в загальному то діяльність Групи Світового банку направлена на три основні напрямки:

- 1) Заходи для розвитку економічного та соціального зростання в країнах, що розвиваються.
- 2) Подолання бідності та голоду, досягнення завдань та цілей сталого розвитку.
- 3) Відповідно до цілей, що були встановлені в Паризькій кліматичній угоді, це перехід та переорієнтація на альтернативні види енергетики та зменшення

викидів в навколишнє середовище.

Отже, ГФІ визначаються як невід’ємна складова світового господарства. Їхні функції включають не лише роль надійного та привабливого джерела короткострокового чи довгострокового кредитування для соціально- економічного розвитку країн різного рівня добробуту, але й ключове виконання регулюючих функцій у світовій валютно-фінансовій системі на універсальному чи регіональному рівнях. ГФІ також служать форумом для обговорення актуальних питань глобальної фінансової архітектури, надають інформаційно-консультативну та технічну допомогу країнам.

Список літератури:

1. Хоружий С. Г. Основні поняття діяльності фінансових установ: зміст і значення. Вісник Університету банківської справи. 2016. №1-2. С. 41-46.
2. Rueckert Y. The Global Unions and global governance: Analysing the dialogue between the international trade union organizations and the international financial institutions. *Economic and Industrial Democracy*. 2021. Vol. 42 (3). P. 766-784.
3. Богдан Т. П. Регулювання боргових процесів на новому етапі розвитку світової фінансової системи. Вісник НБУ. 2010. No 8. С. 18-24.
4. Кожухова Т. В. Фінансування та трансформація глобальної системи фінансування сталого розвитку : монографія. Кривий Ріг: ФОП Чернявський Д.О., 2017. 336 с.